

Behandlingsskolerne Forløbsundersøgelse 2017

- En undersøgelse af hvordan det er gået
tidligere elever fra Behandlingsskolerne

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

**NILAUSEN
CONSULT**

Om aktørerne bag Forløbsundersøgelsen

Nilausen Consult

Nilausen Consult, som er drevet af Henning Nilausen, rådgiver bl.a. kommuner og private virksomheder på social- og sundhedsområdet. Dette fx i forhold til tværgående sundhedsindsatser og implementering i dybden.

Henning Nilausen er konsulent med mere end 30 års professionel erfaring fra staten, kommunerne og den private sektor. Her har han arbejdet med politikudvikling, fornyelse og effektivisering. Henning har omfattende strategisk og praktisk erfaring med social- og Sundhedsområdet.

VIVE

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd blev oprettet efter en fusion mellem SFI og KORA og er en uafhængig statslig institution under Økonomi- og Indenrigsministeriet.

VIVE står for Viden til Velfærd, og centeret leverer viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor.

VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

Indhold

Behandlingsskolerne Forløbsundersøgelse 2017	4
0. Indledning.....	4
1. Resumé og hovedresultater.....	6
2. Forløbsundersøgelsens rationale, perspektiv, metode og udsagnskraft.....	9
3. Den kvantitative undersøgelse.....	11
3.1. Data, metode og sammenligningsgruppe.....	11
3.2. Effekter af at gå på BS	13
3.3. Baggrundskarakteristika for BS-eleverne	14
3.4. Særligt om Folkeskole afgangsprøverne efter 9. og 10. klassetrin.	14
3.5. Hvad går BS-eleverne i gang med efter endt grundskole?	15
4. Den kvalitative undersøgelse.....	17
4.1. Undersøgelsens interviewpersoner	17
4.2. BS behandlingsmodel	18
4.3. Udsagn fra interviewpersonerne	20
4.4. Opsamling.....	33
5. Udviklingspotentialer for BS	34
5.1. BS' behandlingsmodel	34
5.2. BS i virksomhedsperspektiv	36
5.3. BS' position	36
6. Design af BS resultatmodel	38
7. Afsluttende bemærkninger	40
8. Bilag 1 - VIVE Notat.....	41
9. Bilag 2 - VIVE Sidepapir	641

Behandlingsskolerne Forløbsundersøgelse 2017

0. Indledning

Behandlingsskolerne (BS) gennemførte i 2017 for første gang en undersøgelse af, hvordan tidligere elever klarer sig, efter de har forladt BS. Undersøgelsen har fået betegnelsen "Behandlingsskolerne Forløbsundersøgelse 2017".

Denne rapport er skrevet af Henning Nilausen, som har bistået BS som ekstern konsulent med tilrettelæggelse og gennemførelse af undersøgelsen. Rapporten kan betegnes som en "Brutto-Rapport", dvs. en rapport, hvor alle dele af undersøgelsen fremlægges uden tekstlig bearbejdning til bestemte målgrupper.

Forløbsundersøgelsen er dels baseret på en registerundersøgelse, dels på interview med 28 tidligere elever. Registerundersøgelsen er gennemført af SFI/VIVE, som har udarbejdet særskilte notater, der in extenso er medtaget som bilag til rapporten.

Bruttorapporten er tiltænkt anvendelse som et BS internt pool af informationer. Det skal bruges i BS' videre faglige udviklingsarbejde og forretningsudvikling samt til at udarbejde målrettet information til specifikt udpegede målgrupper.

Undersøgelsen er besluttet gennemført af BS ledelse. Adskillige ledere og medarbejdere har været involveret i undersøgelsens udformning og tilrettelæggelse.

Undersøgelsens rapport er opbygget med følgende afsnit:

1. Resumé og hovedresultater.
2. Forløbsundersøgelsens rationale, perspektiv, metode og udsagnskraft.
I dette afsnit udfoldes nærmere hvorfor og med hvilket perspektiv, undersøgelsen er gennemført. Desuden adresseres de metodiske udfordringer forbundet med undersøgelsen samt hvilke konsekvenser dette vurderes at have for, hvad undersøgelsens resultater dokumenterer og kan bruges til.
3. Forløbsundersøgelsens registerbaserede del - udført af SFI/VIVE.
I dette afsnit rapporteres hovedresultaterne fra den cpr-nummer baserede undersøgelse, hvor en population af tidligere BS elever sammenlignes med en population, som har haft tilsvarende udfordringer og tilbud som BS eleverne.
4. Forløbsundersøgelsens kvalitative, interviewbaserede del.
I dette afsnit rapporteres resultaterne fra den del af undersøgelsen, der bygger på semi-strukturerede interviews med tidligere elever.
5. Udviklingspotentialer for BS.
I dette afsnit sættes der fokus på en række udviklingspotentialer for BS. Udpegning af potentialer sker på baggrund af resultater fra undersøgelsen. Såvel den registerbaserede del som den interviewbaserede del af undersøgelsen giver anledning

til spørgsmål og hypoteser, som i dette afsnit nærmere udbygges og kvalificeres til mulige potentialer. Perspektivet er, at BS inddrager potentialerne i det videre arbejde med faglige metoder samt produkt- og forretningsudvikling.

6. Skitse til en fremtidig resultatmodel for BS.

I dette afsnit beskrives for målet med opstilling af en resultatmodel for BS samt hvilke dataregistreringer (kvantitative og kvalitative), der bør sikres for at operere modellen. I udgangspunktet foreslås det, at allerede eksisterende registreringer bliver brugt hertil, og at de i nødvendigt omfang suppleres med yderligere registreringer. Den gennemførte undersøgelse har vist, at det er vanskeligt for tidligere elever at afgive detaljerede udsagn om forløb og progression i egen udviklingsproces. Derfor foreslås det, at elevernes forløb/progression dokumenteres bedre under deres skolegang på BS.

1. Resumé og hovedresultater

Behandlingsskolerne Forløbsundersøgelse 2017 er BS' første undersøgelse af, hvordan tidligere elever klarer sig, efter de har forladt BS.

BS ønsker med undersøgelsen at få bedre viden om holdbarheden af de sociale, personlige kompetencer eleverne opbygger, mens de går på BS. Hvordan har eleverne klaret sig mht. at komme i uddannelse og arbejde? Kan de håndtere personlige udfordringer og opnå trivsel i deres liv?

BS mål er dels, at eleverne kommer i trivsel og opnår gode skoleresultater, mens de går på BS og ved afsluttende prøver. Dels er målet, at tidligere BS elever også kommer videre i et liv med god værdi, stor selvstændighed og evne til at klare egen forsørgelse. Undersøgelsens formål er således at få mere viden om effekten af BS' indsats samt belyse muligheder for videreudvikling af indsatsen og samarbejdet med forældre, elever og kommuner.

BS Forløbsundersøgelse 2017 består af:

- En registerbaseret del udført af SFI/VIVE, hvor tidligere BS-elever sammenlignes med en gruppe personer med lignende udfordringer og forløb, men som ikke har gået på BS.
- En interviewundersøgelse, hvor tidligere eleverne indgår i semistrukturerede interviews om deres aktuelle situation. De forholder sig også retrospektivt om tiden på BS, og hvordan de bruger kompetencer, de har tilegnet sig på BS.

Den registerbaserede undersøgelse viser:

- BS-elever har, alt andet lige, en **større sandsynlighed for at være i gang med en ungdomsuddannelse** set i forhold til sammenligningsgruppen. De største effekter findes, når vi ser på andelen af elever, der er i gang med en uddannelse i det 2. og 3. år efter afsluttet grundskole. Her er de betingede forskelle mellem BS-eleverne og elever i sammenligningsgruppen på hhv. 13,1 og 15,2 procentpoint.
- Antallet af BS-elever der **gennemfører ungdomsuddannelser er på mindst samme eller bedre niveau** set i forhold til sammenligningsgruppen. Når der ses på perioden op til 5 år efter ophør er resultaterne næsten de samme, men ses der på perioden op til 8 år efter ophør på BS, så viser det sig, at knapt 25% af BS-eleverne har gennemført en uddannelse, mens der for sammenligningsgruppen gælder, at kun godt 17% har gennemført uddannelse 8 år efter grundskolen.¹
- BS-eleverne har **lavere sandsynlighed for at have været indlagt på et psykiatrisk hospital** i alderen 15-20 år (-6,4 procentpoint) end sammenligningsgruppen.
- BS-eleverne har **lavere sandsynlighed for at være idømt fængselsstraf** (-4,1 procentpoint) og for at være sigtet for en lovovertrædelse (-6,6 procentpoint) end sammenligningsgruppen.

Derudover viser BS data:

¹ Datagrundlaget er dog noget spinkelt, hvorfor der er behov for opfølgning om 3-5 år for at vurdere holdbarheden af den tilsyneladende signifikans på et større datagrundlag.

- BS-eleverne **gennemfører i markant større udstrækning afgangsprøver** fra 9. og 10. klasse sammenlignet med elever fra andre specialskoler. Gennemførelsesprocenten for BS-eleverne var i 2017 98%, heraf 84% i fuld fagrække. Resultatet fra andre specialskoler er til sammenligning 13% for gennemførelse i fuld fagrække.

BS-eleverne har alle psykiske udfordringer. Derfor bekræfter tallene naturligt nok, at BS-elevernes uddannelsesfrekvens er under gennemsnittet for alle unge i Danmark. Et stort skridt på vejen er, at BS-eleverne mht. gennemførelse og resultat af afgangsprøverne, ligger meget tæt på gennemsnittet i fx Københavns Kommune for 2016².

BS har siden starten arbejdet målrettet på at udvikle et integreret behandlings- og undervisningsmiljø, der kan tilbyde også de meget udfordrede elever en ramme, hvor de kan få betingelser for at udvikle sig positivt fagligt, socialt og personligt. BS arbejder konstant på at forbedre indsatserne gennem inddragelse af nye metoder, og måling af effekt. Formålet er, at BS hermed vil bidrage til, at der også på dette område leves op til det nationale mål om **chancelighed i folkeskolen**.

Registerundersøgelsen tyder på, at BS er på rette vej, og at en større andel af BS-eleverne faktisk gennemfører en uddannelse, end det er tilfældet for sammenligningsgruppen.

Supplerende belyser undersøgelsens interviewdel yderligere, om behandlings- og undervisningsmiljøet virker som tilsigtet, og hvorledes BS kan udvikle dette videre. Ekstraheres de interviewede tidligere elevers udsagn peger det på at:

- BS indgår i **familiearbejde** på en måde, så eleverne oplever det naturligt og befordrende for at overkomme overgange mellem hjem og skole.
- BS har skabt et behandlings- og undervisningsmiljø, som giver eleverne mulighed for at igangsætte en **positiv udviklingsproces og åbenhed for skolefaglig læring**, hvilket sker gennem:
 - Eleverne føler sig mødt ligeværdigt uden stigmatisering - "de voksne" vil lytte til dem og reflektere med dem;
 - Eleverne føler sig som en del af et fællesskab - at have særlige behov er en del af normen, ikke noget som ekskluderer;
 - Miljøets rummelighed, hvor den enkelte elevs udfordringer kan håndteres på måder, som den enkelte elev gradvist opbygger kompetence til at klare;
 - Klasserne er overskuelige, og der er mange voksne til rådighed - og der læres noget.
 - Indlæring bliver skræddersyet til den enkelte elev i forhold til hvilke metoder og værktøjer der virker bedst for eleven.
- Der samarbejdes målrettet med den enkelte elev om at **udvikle egne strategier til håndtering (mestring) af den enkeltes udfordringer**. Dette sker på en måde, der skaber grundlag for personens varige kapacitet hertil;
- BS' medarbejdere indgår i samarbejdet med den enkelte elev på professionelt grundlag og med markant personligt engagement;
- Den fortsatte kontakt til signifikante BS medarbejdere har for nogle tidligere elever været afgørende for, de har klaret store udfordringer - og er kommet videre.

² Se BS kvalitetsrapport 2016/17.

Udover interviewudsagnene viser resultaterne fra BS-elevernes afgangsprøver et solidt niveau. På samme måde viser trivselsmålinger for elever og tilfredshedsundersøgelser blandt forældre et højt og godt niveau. Hele 85% af BS eleverne siger at de er i høj travsel, og 91% af BS elevers forældre er tilfredse eller meget tilfredse med tilbuddet³.

Vi kan med baggrund i den gennemførte undersøgelse med "plausibel sandsynlighed" sige, at det går eleverne fra BS bedre end sammenligningsgruppen.

Der er varige, positive effekter af behandlings- og læringsmiljøet på BS: Eleverne har gavn af at have gået på BS, idet de har udviklet kapacitet til at håndtere deres udfordringer. Dermed har de opnået en forbedret prognose for at klare sig bedre i deres videre liv.

Imidlertid er der fortsat en del, som er svært at sige noget konkluderende om, men som det er værd at undersøge nærmere - blandt andet:

- De BS-elever - som i dag er kommet godt videre - vil de fuldføre deres uddannelser?⁴
- Hvor mange af de tidligere BS-elever vil blive i stand til at leve et liv med høj grad af selvstændighed og være selvforsørgende?
- Hvad er den potentielle samfundsøkonomiske effekt af at BS-elever klarer sig til at blive selvforsørgende, ikke-kriminelle og ikke-misbrugende borgere?
- Hvordan rangerer BS i forhold til specifikke andre behandlings- og undervisningsmiljøer? Sammenligningsgruppen rummer ca. 10 gange flere personer end eleverne på BS - og udtrykker gennemsnit. Der kan derfor være andre behandlings- og undervisningsmiljøer i udlandet, som har tilsvarende gode resultater.

Fremskaffelse af viden, som kan give svar på bl.a. disse spørgsmål, forudsætter forskellige tiltag som fx:

- Producere forløbs- og progressionsdata mens eleverne går på BS;
- Gentage undersøgelsen med et udvidet fokus på tidligere elever med fortsatte udfordringer;
- Udarbejdelse af samfundsøkonomisk, kontrafaktisk analyse af social investering i kvalitetsindsats for personer med udfordringer på linje med BS-elever;
- Uddybe BS' viden om andre effektive behandlings- og undervisningsmiljøer - og undersøge relevans af samarbejde i udlandet.

De nævnte tiltag er overkommelige at gennemføre inden for en overskuelig tidshorisont, så BS mere udbygget kan dokumentere at:

BS leverer kvalitet for den kommunale betaling, som udover den positive effekt for eleverne og deres familier, også har et positivt bidrag til samfundsøkonomien

³ Se BS kvalitetsrapport 2016/17.

⁴ Undersøgelsens data er spinkle, når vi måler længere end fem år tilbage fra 2016. Målingen op til 8 år efter endt grundskole viser dog, at BS-eleverne for knapt 25% vedkommende gennemfører uddannelse, mens dette gør sig gældende for blot 17% i sammenligningsgruppen.

2. Forløbsundersøgelsens rationale, perspektiv, metode og udsagnskraft

BS blev etableret i 2003 og har siden successivt udvidet med flere skoler. Antallet af elever har i 2017 rundet 300.

Helt fra 2003 har ambitionen været at udvikle et dagbehandlingstilbud fra 0-10 klasse, som kan rumme selv de mest udfordrede børn, og som behandlingsmæssigt var væsentligt stærkere end de eksisterende special- og dagbehandlingstilbud i Storkøbenhavn. Det psykologfaglige arbejde var fra begyndelsen vægtet højt, hvilket fortsat er kendetegnende for BS. Behandlingsmodellen er med dette udgangspunkt successivt blevet udviklet og har fra starten baseret på en erkendelse af, at indsatsen skal integrere behandling, undervisning og miljøterapi, sikre samarbejde og overgange mellem skole og familie/netværk samt understøtte at eleverne forbedrer deres sociale og relationelle kompetencer samt opnåelse af gode skolefaglige resultater.

BS er konstant optaget af at forbedre og udvikle metoder og tilbud til eleverne. BS Forløbsundersøgelse 2017 gennemføres for at bidrage til den fortsatte udvikling af følgende grunde:

- BS har i sit udviklingsarbejde brug for viden om, hvordan BS-eleverne klarer sig, når de har forladt BS - herunder vurderet i forhold til sammenlignelige elevgrupper;
- BS' udviklingsarbejde har brug for information om, hvordan tidligere elever subjektivt vurderer, dels hvad der betød mest for deres udvikling, mens de gik på BS, dels om den kapacitet, de opbyggede, er varig, og om de har kunnet bruge (og stadig bruger) den opbyggede kapacitet i deres videre udvikling;
- BS har brug for at styrke eget datagrundlag for løbende effektivvurdering af behandling, undervisning og miljøterapi, hvilket er vigtigt dels for BS' interne udviklingsarbejde, dels for at kunne levere og dokumentere høj kvalitet til konkurrencedygtige priser.
- På baggrund af BS' mål om "...at være de bedste på vores felt ved fortsat at dygtiggøre os og dokumentere, at vores elever laver de største personlige og faglige fremskridt".

Forløbsundersøgelsens **rationale og perspektiv** er at generere viden om, hvordan det er gået tidligere elever og bruge denne viden til fremadrettet at videreudvikle BS' metoder og organisering.

For at honorere dette perspektiv er forløbsundersøgelsen opbygget⁵ med følgende komponenter:

- En registerbaseret analyse, hvor tidligere BS-elever indgår. BS populationen vurderes i forhold til en designet sammenligningsgruppe, som er registreret i Danmarks Statistik. Undersøgelsen er udført af SFI/VIVE, og BS har alene stillet navne og cpr. numre til rådighed. Dette er gjort i fortrolighed iht. GPDR. Undersøgelsen sætter fokus på uddannelse, forsørgelse, evt. udslag på risikofaktorer som kriminalitet og misbrug.

⁵ Undersøgelsens strukturering har fra starten sigtet mod en kvantitativ og kvalitativ del, samt et sigte om bred involvering af BS' fagpersoner. Samtidigt, er der sket læring undervejs i forløbet, hvor undersøgelsens design er blevet justeret.

Denne del af undersøgelsen giver konkret svar på, om tidligere BS-elever klarer sig bedre end sammenlignelige personer - og om der er tale om en signifikant effekt.

- En kvalitativ undersøgelse, hvor der via semi-strukturerede interviews indsamles udsagn fra tidligere elever om, hvad de laver i dag, hvad de mener havde særlig udviklingsmæssig betydning, mens de gik på BS, hvordan har kunnet bruge den kapacitet som de opbyggede, mens de gik på BS, samt hvilke gode råd de har til BS fremadrettet.

Undersøgelsen stiller værdifuld viden til rådighed for BS videre udvikling. Samtidigt understreges det, at undersøgelsen ikke ses som et decideret videnskabeligt forskningsværk på grund af en række metodiske begrænsninger, som fx omfatter:

- Den kvantitative undersøgelse giver nogle stærke implikationer og pejlemærker på, hvad der virker, men den kan ikke levere fuldt videnskabeligt bevis for, at det er behandlingsmiljøet og interventionerne på BS, som har haft direkte effekt på, hvordan de tidligere elever har klaret sig på de udvalgte faktorer;
- Den kvalitative undersøgelse omfatter en gruppe af personer, der er omhyggelig udvalgt for at skabe et så repræsentativt billede som overhovedet muligt. Ud fra videnskabelige kriterier kan det dog ikke hævdes, gruppen er fuldt ud repræsentativ – primært grundet størrelsen. Derudover afgives gruppens udsagn retrospektivt i forhold til begivenheder, som ligger flere år tilbage;

Når undersøgelsens resultater, med de nævnte begrænsninger, har værdi for BS' videre udviklingsarbejde, skyldes det følgende:

- Det er væsentligt at vide, om tidligere BS-elever skiller sig ud fra sammenligningsgruppen, idet der på den baggrund kan arbejdes dybere med hypoteser om, hvorledes positive effekter opnås og negative udviklinger undgås;
- De kvalitative udsagn, som tidligere elever giver i interviews, kan give fingerpeg om, hvilke forhold i behandlingsmiljøet, metoder og interventioner, der er oplevet som væsentlige blandt de interviewede;
- Signifikant afvigelse i kombination med tematisering af kvalitative udsagn fra tidligere elever udgør en vidensbase, som kan bringes i spil i faglig refleksion blandt BS' fagpersoner med henblik på fremadrettet systematisk, kvalificeret udvikling af viden om, hvilke praktiske behandlings-, undervisnings- og miljøterapeutiskemodeller, der virker mest hensigtsmæssigt;
- Konkret opsætning af ny resultatmodel og fokus på fremadrettet sikring af registrering af relevante data, som fremadrettet vil muliggøre en mere sikker opsamling af dokumentation for effekter af BS' indsats og samarbejde med elever og deres forældre/netværk.

Undersøgelsens resultaterne er tilstrækkeligt underbyggede til, at de kan danne grundlag for at opstille sandsynliggjorte hypoteser om, hvad der i BS' tilgang er særligt centralt for at opnå resultater, og hvorledes dette kan levere umiddelbare input til ledelsesmæssige tiltag og til det videre faglige udviklingsarbejde med BS behandlingsmodel (se afsnit 4.2 for beskrivelse).

3. Den kvantitative undersøgelse

BS har engageret VIVE til at gennemføre en register-baseret undersøgelse af, hvorledes det går BS elever, efter de har forladt BS. Da BS-elever er særligt udfordret især i forhold til deres multiple psykiatriske diagnoser, så indebærer det, at det ikke er realistisk at forvente, at eleverne følger et gennemsnitligt udviklingsmønster, som gælder for alle danske unge. For at belyse, hvordan BS-eleverne klarer sig givet deres udfordringer, sammenligner undersøgelsen med en gruppe personer, der har lignende udfordringer, og som har gået på skoler med tilsvarende elevergrupper som BS. Formålet med undersøgelsen er således at belyse, hvordan eleverne fra BS klarer sig 1-5 år efter endt grundskole, herunder set i forhold til sammenligningsgruppen. Desuden belyses gennemførelse af uddannelse (udover grundskole) i perioden op til 8 år efter afsluttet grundskole.⁶

Dette kapitel omhandler den kvantitative undersøgelses hovedresultater, som er ekstraheret fra VIVEs notat samt sidepapir om undersøgelsen. Det fulde notat og sidepapir er bilagt denne rapport.

Undersøgelsen belyser, om BS-eleverne klarer sig bedre, dårligere eller på samme niveau som sammenligningsgruppen i forhold til følgende objektive udfaldsmål:

- Igangværende uddannelse,
- Psykisk helbred,
- Kriminalitetsafgørelser og sigtelser,
- Gennemført uddannelse udover grundskole.

3.1. Data, metode og sammenligningsgruppe

Analysens datagrundlaget består af registerdata fra Danmarks Statistik på alle børn og unge i Danmark, født i perioden 1993-1999, hvortil oplysninger om BS-elever er tilført. Fordelen ved at bruge registerdata er, at alle udfaldsmål er objektivt specificerede ud fra de oplysninger, der er indberettet til Danmarks Statistik. Ulempen ved registerdata er, at data først er tilgængelige efter en valideringsperiode, så nyeste data er minimum et år gamle. De fleste udfaldsmåls data stammer derfor fra 2015 og 2016.⁷

Efter afgrænsning af data har vi lige knap en halv mio. børn og unge, født i perioden 1993-1999. 230 af dem er eller har været elever på en af BS. BS-elever er, udover at have gået på BS, kendetegnet ved at have to eller flere distinkte psykiatriske diagnoser. Sammenligningsgruppen dannes af personer, der ligeledes har to eller flere distinkte psykiatriske diagnoser og har gået på en anden dagbehandlingsskole end BS. Antallet af disse er 2363 personer.

Der måles effekter på de ovennævnte udfald for at få en indikation af, hvorvidt undervisning og behandling på en af BS skolerne har haft en gavnlig effekt, sammenlignet med undervisning

⁶ Jf. tidligere noter er data vedr. gennemført uddannelse spinkle.

⁷ For en detaljeret redegørelse for data henvises til VIVE notat med bilag.

og behandling på andre typer af dagbehandlingstilbud⁸. Vi analyserer de udfaldsmål, der har relevant og afgørende indflydelse på, hvordan de unge klarer sig i voksenlivet:

- 1) Eleven er i gang med en uddannelse i 1. til 5. år efter grundskolens afslutning.
- 2) Eleven er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole.
- 3) Eleven har været indlagt mindst en gang på et psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år.
- 4) Eleven er idømt en fængselsstraf i alderen 15-20 år.
- 5) Eleven er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år.
- 6) Eleven har gennemført en formel tre-årig uddannelse udover grundskole.

Uddybning af effektmålingsmetode og signifikans.

For at kunne vurdere effekten af at gå på BS skal der findes en sammenligningsgruppe, der ligner BS-eleverne i relevant omfang, men som består af elever, der ikke har gået på BS. Vi finder en sådan sammenligningsgruppe ved hjælp af en lang række baggrundskaraktistika på følgende måde:

- 1) Først udvælges sammenligningsgruppen, der skal danne grundlag for sammenligningen.
- 2) For hver BS-elev finder vi de 10 elever, som ligner BS-eleven mest muligt på en lang række baggrundskaraktistika i det år, hvor de starter i skole, eller det år, hvor de fylder 7 år⁹.
- 3) Effekterne måles dernæst som forskellen i gennemsnitlige udfaldsmål mellem BS-eleverne og den fundne sammenligningsgruppe.

Vi anvender metoden Propensity Score Matching (PSM) til at korrigere for de observerbare forskelle, der eksisterer mellem BS-elever og de elever, der indgår i sammenligningsgrupperne. Grundlæggende går metoden ud på at sammenligne en BS-elev med en elev fra sammenligningsgruppen, som ligner mest muligt i alle henseender, bortset fra skolegangen på en af Behandlingsskolerne. Med metoden får vi således mulighed for at sammenligne en BS-elev med en elev, der har haft en lige så stor sandsynlighed (eller *propensity*) for at gå på en Behandlingsskole, når vi ser på væsentlige opvækstkaraktistika, men som netop ikke har gået på en Behandlingsskole. På den måde kan vi mere sikkert udtale os om *effekten* af at gå på Behandlingsskolerne¹⁰.

PSM foregår rent praktisk som en todelt proces. Først estimeres propensity-scoren – sandsynligheden for at gå på en Behandlingsskole eller ej – ved en logistisk sandsynlighedsmodel. Dernæst estimeres den gennemsnitlige effekt som forskellen mellem BS-eleverne og den specifikke, fundne kontrolgruppe fra PSM, der består af de 10 elever fra sammenligningsgruppen pr. BS-elev, der ligger tættest på BS-eleven ift. propensity. Den eventuelle forskel kaldes effekten *ATET* (*Average Treatment Effect on the Treated*). ATET-værdien er således den gennemsnitlige forskel mellem BS-elever og eleverne fra kontrolgruppen på et givent udfaldsmål, når vi har taget højde for ovenstående faktorer.

I anvendelsen af statistiske modeller arbejder man med en vis statistisk usikkerhed. Spørgsmålet er her, om de forskelle, vi finder, er tilfældige eller reelle. I den forbindelse anvender vi signifikansniveauer på 90 procent (angivet ved 1 signifikansstjerne), 95 procent (angivet ved 2 stjerner) og 99 procent (3 stjerner). Med et signifikansniveau på 99 pct. er vi 99 pct. sikre på, at de resultater, vi finder, ikke er et udtryk for en tilfældig afvigelse. Vi medtager et signifikansniveau på 90 procent, fordi datagrundlaget er relativt begrænset. Her vil vi understrege, at der med et signifikansniveau på 90 procent er en del større risiko for, at vi slutninger, vi drager, er forkerte.

Kilde: VIVE Notat "Elever fra Behandlingsskolerne".

⁸ For detaljeret redegørelse for udfald henvises til VIVE notat med bilag.

⁹ VIVE notatets bilag 1, bilagstabel 1.2. beskriver disse baggrundskaraktistika nærmere.

¹⁰ For mere udførlig forklaring se VIVE notatets bilag 2.

3.2. Effekter af at gå på BS

I nedenstående tabel 3.A. viser vi effekten af at gå på BS set i forhold til sammenligningsgruppen. Eftersom 94 pct. af BS-eleverne har 2 eller flere distinkte psykiatriske diagnoser, er det forventeligt, at den udvalgte gruppe er den mest sammenlignelige gruppe ift. BS-eleverne.

Tabel 3.A. Sammenligning af BS-elever og sammenligningsgruppe.

Udfaldsmål	Andele i procent			Antal	
	BS-elever	Sammenligningsgruppe	ATET effekt procentpoint	BS-elever	Sammenligningsgruppe
I gang med uddannelse inden for					
1. år efter endt grundskole	43,5	38,1	6,2	209	2184
2. år efter endt grundskole	55,2	41,4 ***	14,1 ***	163	1884
3. år efter endt grundskole	46,7	38,0*	6,5	135	1570
4. år efter endt grundskole	45,5	32,8**	12,4**	101	1238
5. år efter endt grundskole	31,6	27,2	2,0	76	901
I gang inden der er gået 5 år efter endt grundskole	70,3	62,3**	8,1**	209	2184
Har været indlagt mindst en gang på psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år	17,4	23,3**	-5,3*	230	2363
Er idømt fængselsstraf i alderen 15-20 år	5,2	7,2	-3,6**	230	2363
Er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år	24,4	30,0*	-6,4**	230	2363
Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata. Anm: t-test mellem BS-eleverne og de respektive sammenligningsgrupper. * 90 pct. signifikansniveau, ** 95 pct. signifikansniveau, *** 99 pct. signifikansniveau.					

Det overordnede billede, tabel 3.A. tegner, er, at BS-elever alt andet lige har en større sandsynlighed for at være i gang med en ungdomsuddannelse set i forhold til sammenligningsgruppen. De største effekter findes, når vi ser på andelen af elever, der er i gang med en uddannelse i det 2. og 4. år efter afsluttet grundskole. Her er de betingede forskelle mellem BS-eleverne og elever i sammenligningsgruppen på hhv. 14,1 og 12,4 procentpoint. Ses på forskellen på, hvor mange der er i gang med uddannelse, inden der er gået 5 år efter afslutning af grundskole, så er 8,1 procentpoint flere BS-elever i gang set i forhold til sammenligningsgruppen.

Når vi måler effekt på de andre udfaldsmål, finder vi signifikant negative effekter, der angiver, at BS-eleverne har lavere sandsynlighed for at have været indlagt på et psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år (-5,3 procentpoint), at være idømt fængselsstraf (-3,6 procentpoint) og for at være sigtet for en lovovertrædelse (-6,4 procentpoint) end sammenligningsgruppen.

3.3. Baggrundskarakteristika for BS-eleverne

Da det kan konstateres, at det går BS-eleverne signifikant bedre end sammenligningsgruppen, vil det være relevant at undersøge, om der er tale om, at BS-eleverne kan tænkes at være mere ressourcestærke og desuden komme fra en socialt mere ressourcestærk baggrund, hvilket ikke synes at være tilfældet.

BS-eleverne er kendetegnet ved at bestå af lidt flere drenge, og samtidigt flere elever med anden etnisk baggrund, i alt knapt 17% af eleverne mod 5,9% i sammenligningsgruppen.

For mødrenes vedkommende ser vi, at mødrene til BS-eleverne i høj grad ligner mødre til børn i sammenligningsgruppen. Overordnet tegner der sig dog et billede af, at mødre til BS-elever er lidt ældre og har et lidt højere uddannelsesniveau.

BS-elevernes fædre har et højere niveau for kriminalitet end sammenligningsgruppens fædre. Samlet indikerer dette, at BS-eleverne har et højere niveau af udsathed, når det gælder relevant tilstedeværelse af far under opvæksten.

Når vi måler opvækst på de objektive parametre fra registerdata, har BS-eleverne og eleverne i sammenligningsgruppen haft relativt ensartede forhold.

Samlet kan konkluderes, at BS-elevernes baggrund ikke adskiller sig markant fra sammenligningsgruppen. Dog er der visse forskelle på variable, som kan have såvel lettende som tyngende indvirkning på elevernes generelle situation. Variationerne har dog ikke en karakter og et omfang, hvor de alene kan forklare, at BS-eleverne synes at klare sig signifikant bedre senere i livet, hvor BS-eleverne kommer hurtigere i gang med uddannelse og i mindre grad er involveret i kriminalitet end sammenligningsgruppen¹¹.

3.4. Særligt om Folkeskole afgangsprøverne efter 9. og 10. klassetrin.

BS fokuserer på en struktureret integrering af den behandlings- undervisningsmæssige og miljøterapeutiske indsats. Der er skabt et miljø, hvor eleverne støttes professionelt i at arbejde med egen udviklingsproces i kombination med at de fokuserer på skolefag såvel individuelt som i fællesskab. Der samarbejdes således målrettet med eleverne om at nå både faglige og personlige og sociale resultater.

Målet er, at alle BS-elever så vidt muligt går op til afgangsprøverne og helst i alle fag. I 2017 var 98% af BS-eleverne tilmeldt afgangsprøven for 9. eller 10. klasse – af dem var 84% oppe i fuld fagrække. For specialskoler i Danmark generelt var det tilsvarende tal 13%. Ligeledes ligger eksamensresultaterne for BS-eleverne pænt, når elevernes særlige forhold tages i betragtning.¹²

Elevernes resultater mht. deltagelse i prøver og konkrete karakterresultater er en indikator for effekten af BS' og BS-elevernes målrettede indsats. Samtidigt er det nærliggende at antage,

¹¹ En VIVE rapport (VIVE 2017) om ADHD og kriminalitet konkluderer at personer med ADHD har 12% chance for at rammes af kriminalitet, hvilket er mere end tre gange så høj risiko som normalgruppen. Samtidigt rapporterer VIVE, at kriminelle med ADHD har 50-70% øget risiko for recidiv. Se VIVE rapport her: https://www.kora.dk/media/8099823/resocialisering_af_indsatte_pdfa.pdf

¹² For yderligere detaljer om eksamensresultater på BS se BS kvalitetsrapport 2016/17.

at dette ligeledes er en af forklaringerne på, at BS-eleverne relativt klarer sig godt efter de har forladt BS.

3.5. Hvad går BS-eleverne i gang med efter endt grundskole?

VIVE har udført en uddybet undersøgelse¹³ af, hvad BS-eleverne foretager sig op til 8 år efter de har forladt BS. BS-elevernes forløb sammenlignes med sammenligningsgruppen.

For BS-eleverne er henholdsvis 44,6; 53,3 og 51,8 procent i gang med gymnasial uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse eller forberedende uddannelse i henholdsvis 1., 2. og 3. år efter de har forladt BS. For sammenligningsgruppen er procenterne henholdsvis 38,2; 41,7 og 37,9.

Vi kan se på slutstatus i 5. år efter endt grundskole for elever, der er født i 1993-1995, hvis vi samler alle uddannelsesforløb i en samlet uddannelseskategori og de forskellige typer af passiv forsørgelse og ikke i uddannelse i en samlet passiv forsørgelseskategori. Tabel 3.B viser fordelingen både for BS-eleverne og eleverne fra sammenligningsgruppen.

Tabel 3.B Slutstatus i 5. år efter endt grundskole. Procent.

	BS-elever	Sam. Gruppe
I uddannelsesforløb	28,6	25,0
I beskæftigelse	11,1	10,2
Passiv forsørgelse	60,3	64,8

Anm.: Tallene er baseret på alle elever, der er født i 1993-1995.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Andelene er ikke signifikant forskellige fra hinanden, men det er nærliggende at konkludere, at BS-eleverne klarer sig mindst lige så godt som eleverne fra sammenligningsgruppen mht. at være i uddannelsesforløb.

Det er endvidere via registrene muligt at vise den højeste gennemførte uddannelse for eleverne i årene efter endt grundskole. Som udgangspunkt har alle, dvs. 100 pct., grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Som årene går, vil nogen af eleverne gennemføre en anden uddannelse, hvorved de får et højere gennemført uddannelsesniveau. Tabel 3.C viser andelen af elever fra BS og sammenligningsgruppen, der har gennemført en sådan uddannelse 4. til 8. år efter endt grundskole.

Tabel 3.C. Elever, der har gennemført en uddannelse på højere niveau end grundskolen. Procent.

	BS-elever	Sam. Gr.
4. år	5,7	4,6
5. år	9,2	7,9
6. år	19,3	13,4
7. år	23,8	15,5
8. år	n<5	17,4

¹³ VIVEs sidepapir er in extenso vedlagt som bilag. Teksten her er et resumé.

Anm.: Markeringen 'n<5' viser, at antal personer i cellen er mindre end fem og at andelen derfor ikke må vises. Tallene er baseret på elever, der har afsluttet grundskolen senest i 2015.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Datagrundlaget i 7. og 8. år efter endt grundskole er meget spinkelt. Alligevel tegner der sig et billede af, at der er en større andel af BS-eleverne (knap 1 ud af 4), der har gennemført en uddannelse ud over grundskolen, sammenlignet med elever fra sammenligningsgruppen (knap 1 ud af 6). Der er dog behov for en opfølgning på denne hypotese om 3-5 år, når der er flere elever, der har afsluttet grundskolen fra en af Behandlingsskolerne, og datagrundlaget dermed er større.

4. Den kvalitative undersøgelse

Registerundersøgelsen har dokumenteret en række forskelle mellem BS-elever og sammenligningsgruppen. Dokumentationen giver grund til at antage, at skolegang og behandling på BS har medvirket til, at de tidligere BS-elever har etableret et styrket grundlag for at klare sig videre i livet.

Som supplement til registerundersøgelsen er der gennemført en kvalitativ undersøgelse baseret på interviews med tidligere elever. Formålet med denne del af undersøgelsen er:

- Uddybning af hvilke forhold i BS' behandlings-, miljøterapeutiske, og undervisningsmiljø, som de tidligere elever ser som væsentlige for deres egen udviklingsproces og tilegnelse af skolefaglig viden;
- En "tryk-testning" af, om der kan ske forbedring af BS' indsatser og metoder;
- Give et grundlag for og in put til BS' egen kritiske analyse af nuværende praksis og kontinuerlige forbedring af indsatser og metoder;
- Opstille temaer for BS' videre udviklingsarbejde.

Kapitel 4 starter med en kort beskrivelse af gruppen af interviewede tidligere elever i afsnit 4.1. Dernæst følger, i afsnit 4.2. en kort overordnet beskrivelse af BS' behandlingsmodels grundlæggende ide og opbygning. BS' behandlingsmodel udgør den kontekstuelle ramme for at vurdere interviewpersonernes udsagn. Endelig følger, i afsnit 4.3. en rapportering af interviewpersonernes udsagn. Som afslutning på kapitlet foretages i afsnit 4.4. en kort opsamling og overgang til kapitel 5.

4.1. Undersøgelsens interviewpersoner

Interviewpersonerne udgøres af i alt 28 personer fordelt på to grupper. En gruppe på 13 tidligere elever er interviewet i 2015¹⁴, og en gruppe på 15 tidligere elever er interviewet i 2017. Interviewpersonerne er udvalgt ud fra kriterier om, at der var formodning om, at personerne kunne reflektere over egen situation aktuelt og retrospektivt, mens de gik på BS.

Sigtet med undersøgelsen er, at BS får et styrket billede af, hvorledes de tidligere elever vurderer, at BS' behandlings- og undervisningsmiljø har kunnet bidrage til deres udvikling, mens de gik på BS, og efter de forlod BS. Undersøgelsens prioritet er at få uddybede beskrivelser, hvorfor en repræsentativ udvælgelse ikke er af betydning.

Den aldersmæssige spredning i gruppen er fra 17 – 26 år¹⁵. Alle interviewede har taget afgangseksamen på BS og har gået på BS i minimum 2,5 år bl.a. på skolerne Polaris, Karlsvognen, Fyrtårnet og Kompasset.

¹⁴ Se BS publikationen "Forbilleder - 13 unge der kom ud af mørket". Behandlingsskolerne 2015. Publikationen rapporterer udfoldede udsagn og sammenhængende historier fra de 13 tidligere elever. De 13s udsagn er i denne rapport brugt som bidrag til den overordnede forståelse af, hvorledes de tidligere elever i deres udvikling har profiteret af BS's tilbud.

¹⁵ På interview tidspunktet.

4.2. BS behandlingsmodel

Siden BS startede, har behandlingsindsatsen, den miljøterapeutiske tilgang og undervisningen været baseret på et filosofisk, værdimæssigt udgangspunkt om også at kunne hjælpe børn med meget omfattende, komplekse vanskeligheder på en nytænkende måde, så også disse børn kan uddanne sig videre, få et værdifuldt liv og i videst muligt omfang forsørge sig selv. Den faglige opbygning af indsatsen for behandling, miljøterapi og undervisning hviler på et teoretisk metodisk grundlag hentet fra de psykologiske, psykiatriske, didaktiske og pædagogiske fagfelter.

BS har udviklet en pluralistisk praksis, hvor brug af teoretiske og metodiske tilgange afgøres af, om der foreligger evidens og/eller systematisk evaluering af specifikke behandlings-, miljøterapeutiske og undervisningsmæssige tilgange, herunder integration af disse.

Successivt siden starten har BS under en form for iterative processer udviklet en række værktøjer og praksisser, som over tid har skabt en ramme for de professionelle fagpersoners praksis i forhold til behandling, miljøterapi og undervisning. Ligeledes samarbejder BS med forskere i USA og Danmark. BS befinder sig i en proces, der peger frem mod at en BS-model kan beskrives konceptuelt inden for de nærmeste år.

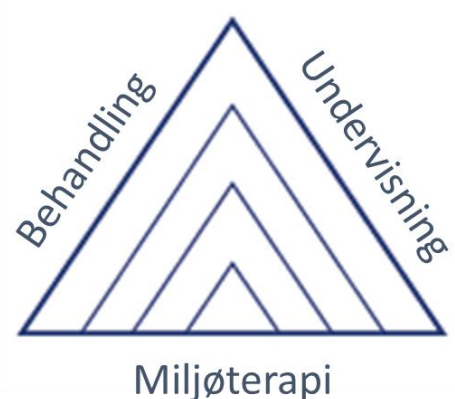
Allerede på nuværende tidspunkt kan der imidlertid gives en karakteristik, som omfatter mødet med eleven, forældrene og rationalerne i behandling, miljøterapi og undervisning.

Eleven og forældrene mødes professionelt med udgangspunkt i elevens - evt. allerede foreliggende - udredning og diagnosticering. Dialog mellem forældre, elev og BS skaber bro mellem familie og skole. Der dannes de første hypoteser om, hvad der skal til for at eleven kommer i trivsel, og hvorledes elevens udviklingsproces bedst understøttes via psykologisk, pædagogisk og anden fagprofessionel intervention. Elevens samlede situation ansues som kontekst for behandlings- og undervisningsindsats og den miljøterapeutiske tilgang, hvor familie og netværk inddrages som ressource, hvor dette er muligt.

Rationalet for behandlingsindsatsen har udgangspunkt i at skabe et socialt og kognitivt rum for eleven, som elevens udviklingsproces kan udfolde sig under. De kort- og langsigtede mål fokuserer konkret, systematisk på, at eleven danner kompetencer til at være i sociale rum, møde relationelle invitationer og udfordringer samt elevens evne til koncentration om løsning af opgaver. Dertil ligger der en stor psykoedukativ opgave i at give eleverne en god forståelse for og strategier til at håndtere deres psykiatriske udfordringer. Udgangspunkt for behandlingsindsatsen er omfattende, dybtgående udredning samt den løbende opfølgning på om indsatsen giver de forventede resultater. Der sker blandt de professionelle medarbejdere kontinuerlig justering af, hvorledes det konkrete samarbejde med og om eleven tilrettelægges, og hvilke konkrete delmål, der aftales. Det relationelle pædagogiske arbejde er i den miljøterapeutiske ramme og tilgang helt afgørende for succes.

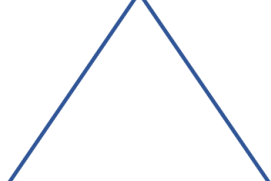
Rationalet for undervisningsindsatsen har som udgangspunkt, at behandling, miljøterapi og undervisning ses som tre, integrerede sider af indsatsen for at støtte eleven i egen udviklingsproces. Undervisningsaktiviteter tilrettelægges under hensyn til elevens aktuelle kapacitet, og på en sådan måde at elevens skolefaglige udvikling giver stadigt bedre resultater, og fører til at eleven gennemfører afgangsprøver i fuldt pensum.

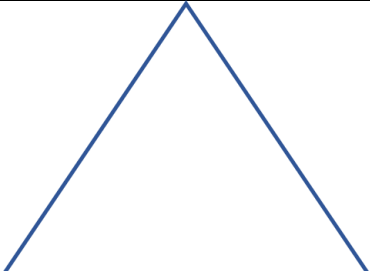
BS' Modellen kan grafisk fremstilles således:

Modellen viser de tre integrerede tilgange til arbejdet på Behandlingskolerne. Det er den individuelt skræddersyede indsats hvor integrationen og vekselvirkningen mellem de tre tilgange er nøje gennemtænkt, som gør den store forskel i arbejdet med eleven.

Modellen har endvidere fire trekanter, som repræsenterer henholdsvis eleven, familien, skolen og samfundet. Nedenfor er vist nogle eksempler på hvordan de tre tilgange, Behandling (B), Undervisning (U) og Miljøterapi (M) kommer i spil:

	ELEV Individuel tilgang B: Behandlingsplan og mål, individuel terapi og løbende vurdering af, hvornår der skal "skubbes" eller "bæres" U: Undervisning på individuelt niveau og i fællesskab baseret på elevplan og målstyret undervisning M: Motivation og støtte til at bygge sociale relationer, egne kompetencer og selvværd
	FAMILIE Familieindsatser B: Psykoedukation og rådgivning til familien U: Træne eleven i at kunne opfylde mål og overføre det til også at gælde i familien M: Støtte nye tiltag og afprøvning af disse i skolen og hjemme.
	SKOLE Miljøterapi B: Diagnose forståelse og supervision U: Faglige ambitioner, målstyret undervisning og Folkeskolens afgangsprøver

	M: Sociale historier og træning herunder ekskursioner og ture ud af huset
	SAMFUND Brobygning og nærmiljø B: Anbefalinger til nye støtte- og uddannelsespersoner U: Ungdoms Uddannelsesvejledning M: Vejledning til eksterne parter i forhold til elevens funktionsevner og kompetencer

I det følgende beskrives mere udfoldet, hvorledes de tidligere elevers tilkendegivelser belyser oplevelser fra tiden, hvor de gik på BS, og hvilken nytte de oplever de i dag har af, hvad de kunne opbygge mens de gik på BS.

4.3. Udsagn fra interviewpersonerne

Samtlige interviews er gennemført som semi-strukturerede og med brug af interviewramme. Sammenskrivningen er foretaget selektivt, således at der alene er medtaget, hvad interviewerne har vurderet, er centrale pointer fra de unges udsagn. Hovedkilden er interviews gennemført i 2017.

Hvor det er hensigtsmæssigt for at tydeliggøre kernen i de afgivne udsagn, bruges direkte (anonyme) citater (*med kursiv*).

Hvor det er relevant, opstilles en liste med forslag til emner for videre refleksion på BS. Disse emner indgår endvidere i rapportens efterfølgende kapitel 5.

4.3.1. Aktuell situation

Indledningsvist gives et overblik over interviewpersonernes aktuelle livssituation. Der tegnes et øjebliksbillede af, som det er anskuet ud fra de unges eget perspektiv.

Først belyses interviewpersonernes bosition, hvad de laver i fritiden og livet med vennerne. Dernæst ses på uddannelse og job, og der slutes af med belysning af helbred, forhold til stimulanser og evt. kriminalitet.

4.3.1.1. Boforhold, venner og fritid

For mange af interviewpersonerne er relationen til deres nære familie meget vigtigt for deres levede hverdagsliv. For en dels vedkommende synes den løsrivelsesproces og identitetsdannelse, der finder sted i ungdomsårene, at være forskubbet til lidt senere i livet. Halvdelen af de unge bor stadig hjemme, men alle har de et ønske om at flytte hjemmefra i en ikke så fjern fremtid - evt. når de er lidt længere i deres uddannelse - og/eller planer herom.

De unge er generelt bevidste om, at det kan blive en udfordring for dem at flytte hjemmefra. En enkelt interviewperson var nået til den erkendelse, at hun har behov for et bosted, hvor der er folk, der kan hjælpe hende med at strukturere hverdagen.

Adskillige af de unge beskriver, hvordan deres mor har afgørende betydning i forhold til støtte i forbindelse med deres psykiske lidelser og de udfordringer, de medfører. De beskriver desuden vigtigheden af at kunne være tæt på familien - også når de er flyttet hjemmefra. Fx fortæller en ung, at hun er flyttet hjemmefra til et klubværelse sammen med sin kæreste, men at hun flere gange om ugen tager hjem til forældrene.

"Mine forældre betyder alt for mig. De støtter mig, og særligt min mor har været der meget for mig, siden jeg fik min diagnose."

En anden ung har fået indrettet egen lejlighed i en længe på hendes forældres gård. Hun er bevidst om, at det er hendes lejlighed, men betragter sig dog stadig om hjemmeboende, idet hun dagligt kommer i hovedhuset hos forældrene. Hun har ingen planer om at flytte foreløbig, da hun ifølge eget udsagn er afhængig af at have sin mor i nærheden i dagligdagen.

For de unge, der er flyttet hjemmefra, gælder det, at de bor med deres kærester. Nogen bor i egne lejligheder andre i klubværelser. En enkelt bor hos en hjemmeboende kæreste. Fælles for de udeboende og hjemmeboende unge er, at hovedparten tilbringer meget af deres fritid i hjemmet.

Meget udadvendt socialt liv synes især at foregå i weekenderne. Flere har få, nære venner, som de betragter som en slags "inderkreds" for dem. Når de er sammen med "inderkredsen" eller evt. deres kæreste, så oplever de generelt ingen problemer med at være sammen med yderligere mange mennesker, og ej heller i nye miljøer med nye mennesker.

Nogle af interviewpersonerne nævner, at de netop i sådanne sociale sammenhænge - fx til en fest eller når de "er i byen" - bruger deres opbyggede evne til at kontrollere deres adfærd i forhold til at komme i affekt og blive udadreagerende, så de i stedet for at komme i konflikt hellere trækker sig.

Flere af interviewpersonerne vurderer, at de, mens de gik på BS, opbyggede en større rummelighed over andre mennesker. Oplevelse af forventningspres fra andre kan de bedre håndtere, og de tilkendegiver også at være mindre tilbøjelige til at tro/opleve, at andre fordomsfuldt mener alt muligt om dem. Det udtrykker de som en evne, der har gjort det nemmere for dem at omgås andre mennesker - og at møde nye mennesker uden at mødet bliver belastende. Samtidigt peger flere på, at de gerne så sig selv mere sociale, men at de ikke synes de har, hvad der skal til (kompetencerne) for at opsoge nye venskaber.

Andre af interviewpersonerne fortæller, at de opbyggede venskaber til andre elever mens de gik på BS - og at disse venskaber fastholdes og udbygges til grupper, hvor der er kommet flere til fra andre steder - fx andre unge, der har lignende udfordringer som interviewpersonen.

Igen andre interviewpersoner tilkendegiver, at de savner de venskaber, som de havde mens de gik på BS, men at det ikke er lykkedes for dem at fastholde disse. Nogle gange skyldes det

geografisk afstand, men der nævnes også eksempler på, at interviewpersonen har en psykisk barriere for at tage initiativ til at fastholde og udvikle venskaberne.

Ingen af de unge er med i organiserede aktiviteter i ungdomsorganisationer eller lignende, og kun få deltager i mere organiserede sportsaktiviteter. Enkelte dyrker motion og fitness.

Interviewpersonerne synes at have et ret varieret behov for socialt samvær. De udtrykker generelt tilfredshed med deres "vennesituation". Samtidigt er de unge generelt meget bevidste om deres relativt snævre netværk og risiko for isolation, og der er betydelig forskel i kapaciteten til at konsolidere og skabe nye venskaber og sociale relationer.

4.3.1.2. Uddannelse og job

Ud af 2017 interviewgruppen er 3 af de 15 interviewpersoner gået direkte fra Behandlingsskolerne/grundskole til en ordinær ungdomsuddannelse eller til job – og blevet der. De resterende 12 har i stedet været tilknyttet en STU eller en produktionsskole og/eller korte grundforløb af 10 uger- et halvt års varighed. For de fleste gælder det, at de stadig ikke er afklaret med hvad de vil, men nogle er godt i gang med afklaringsprocessen.

To interviewpersoner går i dag på gymnasiet. Den ene planlægger efterfølgende at tage et sabbatår i Marokko hos sin far. Den anden elev gik direkte fra 10. klasse på en ordinær efterskole til gymnasiet og færdiggøre dette i sommeren 2018. Han påtænker efterfølgende at søge ind på lærerstudiet med et ønske om at blive lærer på en idrætsefterskole.

Flere af de tidligere BS elever er - eller har været - tilknyttet uddannelser, hvor lærepladser indgår som en del af uddannelsesforløbet. En er i lære som murer og er færdig i marts 2019. Yderligere to elever er på grundforløb på teknisk skole med drøm om at komme i lære som henholdsvis tømrer og våbenmekaniker. For to gælder det, at de har været på grundforløb som henholdsvis konditor og som dyrepasser, men har måtte afbryde uddannelsen pga. manglende læreplads.

En interviewperson fortæller om et forløb, hvor han startede uddannelse som kok umiddelbart efter BS. Interessen for mad havde han opbygget ved at hjælpe til i køkkenet på BS, og han beskriver brobygningen til kokkeskolen som fantastisk. Men efter at have været i en læreplads 2 ½ år, som han var tilfreds med og opfattede som meget rummelig, sprang han fra uddannelsen. Hans overvejelse var, at erhvervet som kok ikke matchede hans ønsker om et aktivt fritidsliv med familie og venner. Kokkeerhvervets arbejdstider og pres, gjorde at han aktivt fravalgte uddannelsen. I dag driver han egen virksomhed med en kompagnon, hvor de beskæftiger sig med bilsalg på tværs af landegrænser. Dette har han stor succes med. Han tjener i dag gode penge og arbejder målrettet på, at virksomheden kan konsolideres og vokse.

For gruppen af unge, der ikke gik videre til ordinære ungdoms uddannelser, tegner der sig et billede af flere afprøvede forløb pr. ung. De fleste har været omkring efterskole, STU eller produktionsskole og flere har også været i arbejdsprøvning. En enkelt er startet på HF-enkeltfag. Tre er selvforsørgende i form af job. Fælles for dem alle gælder, at de har drømmen om at få en uddannelse, job eller egen virksomhed.

Flere af de unge drømmer om at hjælpe børn og unge, der er i samme situation, som de selv har været i. En siger fx

"Jeg vil gerne arbejde med børn som dem på BS. Jeg vil gerne arbejde på specialskole og hjælpe andre børn, som jeg selv har fået hjælp."

En anden siger:

"Jeg vil læse til pædagog og arbejde med børn med særlige behov og involvere hestetterapi. Det hjælper meget det med dyr."

Der synes blandt nogle af de interviewede at være et vist behov for konkret hjælp til dels at finde den rette hylde og dels at kunne gennemføre en ordinær uddannelse. Flere af dem ved ikke hvad de vil. En siger:

"Jeg er ikke helt sikker på, hvad jeg vil. Og det finder jeg lidt frustrerende. Men nok noget fysisk hvor jeg kan bruge min krop. Pædagog måske."

En af interviewpersonerne udtrykker, at han ved, at han vil være pædagog, men at han har svært ved at se sig selv gennemføre gymnasium/HF, der er forudsætning for at nå målet.

En anden interviewperson, som aktuelt går på en produktionsskole, er helt sikker på, at hun skal være antropolog. Hun ikke er i tvivl om, at det mål skal hun nok nå. Hun ser ikke faglige udfordringer, og hun mener, at hun har fået sit psykiske liv og sociale kapacitet så stabiliseret, at hun er overbevist om, at hun kan gennemføre forløbet.

Således er der i gruppen af interviewpersoner meget store variationer fra at være diffust "i tvivl" til at være afklaret "meget sikker". Fra at være konkret "i gang" til at "have drøm om". Fra at "være stoppet" til at "være næsten færdig" og "bevidst valg om andet, der går godt".

4.3.1.3. Helbredet, diagnoser misbrug og kriminalitet

Hovedparten af de interviewede unge har to eller flere psykiatriske diagnoser. For alle gælder det, at de ikke mener, at de har somatiske udfordringer. Ingen i 2017 gruppen tilkendegiver, at de har decideret misbrug af hverken alkohol eller hash, mens enkelte fra 2015 gruppen har haft misbrug, som de er kommet ud af. Ikke alle har prøvet hash, og flere nævner at de er decideret bange for at prøve det, fordi de forbinder det med hashpsykoser.

En nævner dog, at hun ryger hash, og at hun selv vurderer, at hun ryger for meget. En anden finder, at der går lidt for meget druk i den i weekenderne, men at han prøver at begrænse det.

Spørger man til de unges diagnoser, og hvordan de tackler de udfordringer diagnoserne giver, svarer seks af de unge, at de tager medicin eller bruger professionel behandling i forbindelse med deres diagnoser. Disse seks synes at have accepteret deres diagnoser og de udfordringer, der følger heraf. Nogen fremhæver positivt deres samarbejde med egen læge eller anden behandler.

Blandt 2017 interviewpersonerne er der flere, som lægger afstand til deres diagnoser, meget nødt vil identificere sig som syg, og/eller føler sig stigmatiseret af diagnosen. Nogle taler sig ind i en fortælling om, at deres diagnose ikke påvirker deres hverdag. Flere af de unge er efter egen beslutning trappet ud af deres medicin. Enkelte har erkendt, at de har måtte starte op igen, mens andre ikke mener de har behov for det mere. Flere beskriver det som denne tidligere elev:

"Jeg tager ikke medicin mere. Jeg burde nok for at styre mine aggressioner. Men omvendt så føler jeg også, at jeg er vokset lidt fra diagnosen."

Blandt interviewpersonerne har flere et "anstrengt" forhold til medicin. Hvor nogen har en erkendelse af nødvendighed og arbejder med at finde rette præparat/dosering, så får andre overbevist sig selv om, at de ikke behøver det. De, som har det mest anstrengte forhold til medicinering, peger på den ene side på, at diagnosen ingen betydning har, mens de på den anden side bruger diagnosen som årsagsforklaring til fx manglende evne til at tage uddannelse eller styre deres temperament.

Blandt 2017 interviewpersonerne er der ikke fundet eksempler på selvmedicinering via alkohol eller stoffer, og noget tyder på, at de unge forbinder brug af medicin (samt stoffer og alkohol) med identitet som "unormal". Ønsket om at være en del af normalgruppen kan muligvis være en drivkraft bag den enkeltes aversion mod brug af medicin, og ligeledes en drivkraft for at finde andre strategier for at håndtere deres udfordringer.

Fra den registerbaserede undersøgelse ved vi, at færre BS-elever har været idømt fængselsstraf eller er sigtet for lovovertrædelser i alderen 15-20 år. Hvordan ser dette ud, når interviewpersonerne spørges?

En af 2017 interviewpersonerne har inden for de sidste år modtaget en voldsdom. Personen klarer sig uddannelsesmæssigt godt, bor i egen lejlighed med sin kæreste og har et stabilt forhold til sin familie. Personen forklarer, at dommen beror på en situation, som kom ud af kontrol, og interviewpersonen mener ikke, at det vil gentage sig. Alle øvrige 2017 interviewpersoner oplyser, at de ikke har kriminelle forhold, sigtelser eller domme.

Flere af interviewpersonerne kunne være potentielt eksponeret for bandemedlemsskab, men de har formået at holde sig ude af bander, selvom de kender miljøet særdeles godt, og også har venner som er en del af bandemiljøet. En enkelt nævner, at han vil skifte fra sin fodboldklub for at komme på afstand af miljøet.

4.3.2. Tiden på BS

Under dette tema har interviewfokus været på, hvorledes interviewpersonerne husker tiden på BS, og hvad de især har oplevet som værdifuldt for deres udvikling. Vi ser på, hvad der har betydet positive forskelle til, hvad interviewpersonerne tidligere har oplevet, og hvorledes de kan bruge deres opbyggede kapacitet i dag.

4.3.2.1. Hverdagen på BS - som den huskes

De unge er bedt om at forholde sig til deres faglige såvel som deres sociale udvikling mens de gik på BS, ligesom der efterspørges udsagn om, hvad de husker som gode og dårlige dage.

"De bedste dage var torsdage. Der var vi på [besøgsgården] Egely. Vi fiskede og grillede og klappede dyr. Jeg elskede torsdage."

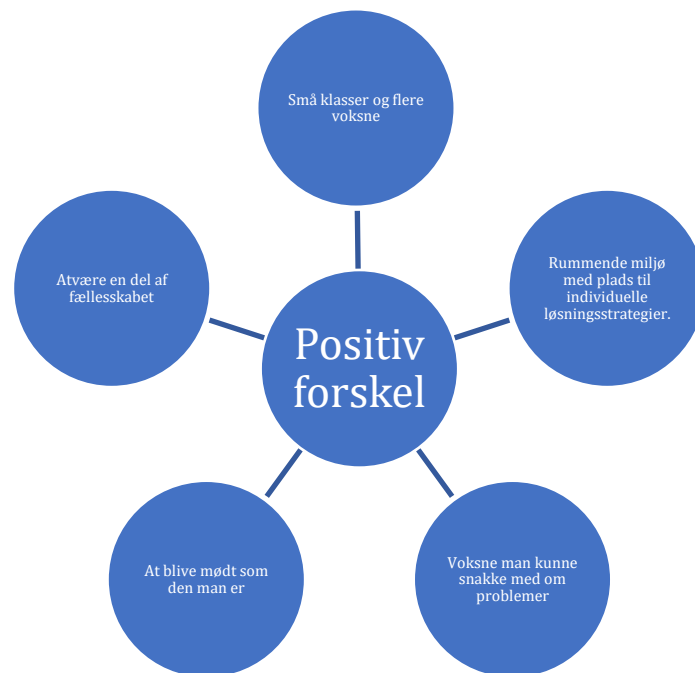
Ovenstående er en tidligere elevs umiddelbare beskrivelse af en god dag på BS. Mange deler oplevelsen af, at en god dag var en dag, hvor de skulle på ture eller have aktiviteter, der ikke var bogligt orienterede/traditionel skole - eksempelvis at spille fodbold eller ride på heste. Hertil nævner flere, at udfaldet for henholdsvis en god og en dårlig dag stod og faldt med stemningen; både deres egen og blandt de andre elever. Gode dage var generelt, når de selv var i godt humør, og de andre også var det. Dårlige dage var de dage, hvor man kom i konflikt med en klassekammerat, eller nogen sagde noget dumt.

Gennemgående husker interviewpersonerne tiden på BS som en god tid. En enkelt elev har meget kritik af hans første tid, men det lykkedes at rette dette op i hans sidste par år på BS. Flere peger på, at de ikke følte sig specielt inddraget i, at de skulle starte på BS, og at de havde en hel del forbehold overfor BS. De havde lave forventninger om "mere af det samme", og var i starten ret negative overfor overhovedet at gå i skole. Flere beskriver derefter en proces, hvor de efter nogen tid på BS - som i en næsten umærkelig proces - pludseligt oplevede at glæde sig til at komme i skole hver dag. En ung siger for eksempel:

"De sidste år på skolen kom jeg hver dag. Jeg havde 0 procent fravær. Selv hvis jeg ikke kom til tiden og derfor ikke kom med bussen – så tog jeg toget selv."

Alle interviewpersoner, med én undtagelse, mener, at BS har gjort en stor positiv forskel i deres liv. Dette både i forhold til at håndtere sociale udfordringer og i forhold til deres faglige ståsted.

Nedenstående figur illustrer nogle af de elementer, som de unge har peget på, gjorde en forskel.

At blive mødt, som den man er, er et element, som alle interviewpersoner - i forskellige varianter - nævner, og værdsætter som helt afgørende for deres evne til at arbejde med egen udviklingsproces. Alle interviewede havde dårlige skoleoplevelser med i bagagen, da de startede på BS. De har oplevet at føle sig forkerte, mistroet, ikke passe ind i rammerne, ekskluderet og frem for alt ikke at blive anerkendt som individer i deres eget værd. Derfor nævner stort set alle også betydningen af det nye, som de oplevede på BS: At der var nogle voksne, som "gad" dem.

En ung mand siger:

"Lærerne og pædagogerne vil én det bedre end på den gamle skole. De spurgte ind til, hvad man ville med sig selv (...) De ville godt hjælpe dem, der gerne ville hjælpes. Men også prøve at hjælpe dem, der ikke ville."

En ung kvinde siger:

"Pædagogerne var loyale, og de lyttede – og her blev jeg mødt. Her følte jeg mig normal."

Følelsen "jeg er normal i et fællesskab" fremhæves af mange af interviewpersonerne som et løft - og et løfte om at have en fremtid. Oplevelsen var at blive mødt i en ramme, hvor alle var "lige" normale. Det, ikke længere at føle sig anderledes end andre børn i skolen, nævner flere som en ny normalitet. Det gav dem en følelse af at være inkluderet frem for at opleve sig som ekskluderet paria. Flere peger på, at det gav ro, og at der var eksempler på, hvordan eleverne indbyrdes udvekslede erfaringer om, hvordan de håndterede særlige udfordringer, som fx angstfølelse. På det personlige plan giver de unge udtryk for at have fået redskaber til bedre at kunne tackle deres udfordringer.

Interviewpersonerne fortæller, at der blev skabt rum for, at man hver i sær kunne arbejde med sine udfordringer – såvel de faglige som de personlige. For de fleste var det en stor hjælp,

at de var placeret i små klasser med høj voksenormering. Det var lettere at bede om hjælp til faglige problemstillinger og hjælpen kom hurtigere. Stort set alle vurderer, at de rykkede sig meget fagligt i den tid, de gik på BS. De beretter om tiden før BS som præget af adskillige skoleskift og ofte også højt fravær. Flere har gået 9. klasse om, men opnåede til gengæld gode karakterer ved afgangsprøven.

Interviewpersonerne er enige om, at tilrettelæggelsen af BS' behandlings- og skolemiljø har haft stor betydning. Det har været lettere at bede om hjælp til faglige problemstillinger, og hjælpen er kommet hurtigere, end eleverne har oplevet andre steder. Stort set alle vurderer selv, at de rykkede sig meget fagligt i den tid, de gik på BS.

En ung fortæller om, hvordan han i den første tid på skolerne ikke fulgte med i timerne, men siden tog fat:

"I 9. klasse tog jeg mig sammen - og så kunne jeg kunne altid få god hjælp. Jeg udviklede mine egne metoder til at holde fokus."

Han beskriver bl.a., hvordan han klippede verber og udsagnsord ud og hængte op omkring sit skrivebord til hjælp i dansk.

En pige beretter, at hun får afklaret svær talblindhed, og at dette bliver en kæmpe lettelse for hende, fordi hun så pludselig forstår hvorfor, det hele er så svært. Om sine reaktioner når hun ikke kunne få rede på tallene, fortalte hun:

"Jeg blev meget vred. Og mine venner blev ofte bange for mig."

I den efterfølgende tid udvikler hun sig markant i alle fag - også matematik. Hun oplever også forbedring i hendes evne til at relatere til klassekammerater og lærere, og hun mener selv, at udviklingen skyldtes måden, der blev undervist på. Hun beskriver undervisningen som traditionel, men med mulighed for at tage en pause hvis man havde behov for det. Hun ender med at opnå et godt eksamensresultat.

Denne pige er ikke den eneste der sætter ord på, hvordan eleverne udvikler sig fagligt, mens de går på BS. Alligevel nævner mange af dem også, at de har været udfordret på de ungdomsuddannelser, de efterfølgende har været tilknyttet. De tillægger deres fremskridt på BS det forhold, at der var mere tid og mulighed for at få hjælp individuelt, mens skiftet til et nyt sted med flere elever og færre lærerkræfter var noget nær overvældende.

Endelig bliver det af flere nævnt, hvordan positive forventninger til dem har gjort en forskel. Dette såvel på det faglige niveau som på det sociale. Det, at nogle tror på dem og har positive forventninger til dem, finder de meget betydningsfuldt, og det har givet dem en tro på egen formåen.

4.3.2.2. At kunne udvikle mestring strategier

Det er et generelt behandlingsmål på BS, at de enkelte elever opbygger kompetencer og strategier til at bemestre de udfordringer, de har - uanset karakteren heraf.

Interviewpersonerne har for fleres vedkommende fortsat fokus på eget reaktionsmønster, men der var - og er fortsat - andre udfordringer at tage højde for. Koncentrationsbesvær i forhold til løsning af faglige opgaver via fokuseret indsats er for flere en udfordring - nu og tidligere.

Samtlige interviewpersoner, på nær de to der går i gymnasiet, peger på skole som særligt udfordrende i forhold til koncentration. På spørgsmålet om, hvorvidt de unge selv mener, at de er i stand til at sidde med en opgave i længere tid af gangen, nævner flere, at de er blevet bedre til det, men også at "skole bare ikke er dem." Hovedparten af interviewpersonerne oplever, at de skal bruge forholdsvis mange kræfter på at følge med og koncentrere sig, så snart det kommer til boglige fag.

Til gengæld nævner flere af de unge praktisk arbejde, som noget de profiterer af og er gode til. Den unge mand med egen virksomhed refererer til, at han skal sætte sig ind i komplicerede told- og skatteregler samt tekniske forhold vedr. de biler, han handler med. Det kræver koncentration og fokus på detaljer. Han siger fx

"I dag har jeg ingen problemer med koncentration. Det hjalp at komme ud i den virkelige verden."

En anden tidligere elev fortæller, hvordan han på teknisk skole oplevede, efter en koncentreret indsats, at være den første, der blev færdig med at bygge en amagerhylde, og derefter kunne hjælpe sine medstuderende med at blive færdige.

"Det lyder måske mærkeligt, og mange vil nok ikke synes, det var så fedt. Men det betød meget at få lov at hjælpe de andre. Endelig var der noget, jeg var god til."

For en del BS elevers vedkommende - herunder også flere af interviewpersonerne - har deres udfordringer bl.a. været udadreagerende reaktioner. Det kan være i form af selvskadende adfærd, eller i form af adfærd der kan skade andre. BS' ambition er, og har altid været, at også kunne rumme elever, som har denne type udfordringer.

Gennemgående har samtlige interviewpersoner oplevet, at de har øget deres kapacitet til kontrol af udadreagerende adfærd, mens de har gået på BS. Flere peger på, at det var vigtigt at få lov til at tage pause, at kunne trække sig tilbage eller gå en tur. Det hjalp dem meget og blev strategier, de stadig benytter.

På trods af maksimal indsats for at forebygge magtanvendelser opstår situationer, hvor magtanvendelse er professionelt nødvendigt. BS arbejder til stadighed med at styrke effekten af forebyggende indsats mod magtanvendelse. Analyser viser, at antallet er faldet markant, og at de metoder, der anvendes i behandling og konfliktnedtrapning virker. Når interviewpersonerne spørges, oplyser to tredjedele, at de har oplevet at blive fastholdt en eller flere gange. Antallet af fastholdelser varierer fra, at interviewpersonen har oplevet at blive fastholdt en enkelt eller to gange, over at det er sket fem til ti gange, og til at interviewpersonen har oplevet fastholdelse flere gange ugentligt i en kortere periode.¹⁶

¹⁶ Se BS Kvalitetsrapport 2014/15, pp. 27-28 for uddybning vedr. magtanvendelse.

Generelt oplever interviewpersonerne retrospektivt fastholdelserne som nødvendige. Kun en enkelt interviewperson har en negativ erindring om at blive fastholdt og finder, at fastholdelserne gik udover det nødvendige. For resten af interviewpersonerne, der har oplevet fastholdelse, er der en retrospektiv accept af nødvendigheden. En pige siger:

"Det var ikke rart, men alligevel noget jeg går ind for. Det er jo kun når de unge er til fare. Så det går jeg rigtig meget ind for."

En anden beskriver sin udadreagerende adfærd, som stod på i flere år, men aftog omkring 7. - 8. klasse. Samtidigt beskriver hun, at en BS medarbejder havde sagt til hende: *"Men NN (red. navn), her på Karlsvognen bliver ingen smidt ud"*. Et udsagn der gjorde stort indtryk på hende, fordi hun oplevede sig accepteret til trods for hendes adfærd.

For en enkelt elev står den ene gang, han blev fastholdt, meget tydeligt. Han beskriver, hvordan han i forbindelse med en bowlingtur bliver drillet af en anden elev, fordi han klarer sig dårligt i spillet. På vejen hjem bliver drillerierne for meget for ham, og han bøjer sig ned og tager en stor sten op for at slå den drillende dreng. En BS medarbejder ser situationen, og stopper dens videre udvikling med en fastholdelse. Den unge bliver meget berørt ved at genfortælle episoden, og siger:

"Men det var okay. Tænk hvis han ikke havde holdt mig. Det var altså ikke en lille sten."

Udsagnet er parallelt til flere andre interviewpersoners syn på fastholdelse, som de anser for i sig selv, var ubehageligt, men nødvendigt i visse situationer. De anser det som en form for beskyttelse imod deres eget temperament, som de på daværende tidspunkt ikke havde kapacitet til at styre.

Magtanvendelser foretaget på BS følges altid op, og flere interviewpersoner kommer ind på, hvorledes de tilegnede sig strategier til at forebygge udadreagerende adfærd og fastholdelse. En interviewperson beskriver, hvordan hun med de voksne arbejdede på strategier og aftaler for at tackle hendes raserianfald. For hende blev løsningen at trække sig og klatre op i et birketræ, når noget var under opsejling. Hun fik et særligt træ - NNs træ - og hendes måde at håndtere situationer på, kunne rummes på BS. Dermed opnåede NN også, at det ikke blev hendes adfærd, der stod i vejen for at hun kunne udvikle sine skolefaglige færdigheder, og i øvrigt videreudvikle hendes sociale kompetencer og håndtering af personlige udfordringer, som fx angst.

4.3.2.3. De betydningsfulde voksne og familiesamarbejde

At føle sig god nok og anerkendt står for interviewpersonerne som en central, positiv erindring fra tiden på BS. Det er en oplevelse - og følelse - som interviewpersonerne erfarer meget stærkt, og som noget helt særligt ved at komme ind i BS' behandlingsmiljø. De udtrykker det bl.a. således:

"Der var plads til alle, også dem man ellers ville se skævt til. Jeg var en del af fællesskabet."

"Her på Polaris var det dejligt at kunne relatere sig til hinanden."

Inklusionsfølelsen, der opleves i BS' behandlingsmiljø, udtrykkes som det at føle sig ligeværdig, ikke at føle sig anderledes fra øvrige elever, men at være en del af stedets lokale normalitet.

De unge oplevede endvidere, at BS' behandlingsmiljø tilbød dem, at de kunne nyde godt af at spejle sig i hinanden. Flere udtrykker direkte, at det også har hjulpet dem til selv at blive mere rummelige og have opmærksom på andres behov og følelser. Fællesskabsfølelsen og spejlingen har for nogle skabt en følelse af at have fået "en slags ekstra familie". En ung mand beskriver livet på BS således:

"Der var mange af os der havde enlige mødre, og de havde flere børn. Derfor havde de (mødrene) ikke råd til ture. Det her var en anden familie, og vi oplevede noget sammen."

Udover de unges dannelse af varige venskaber med jævnaldrende skolekammerater, så er det især relationen til BS voksne, som synes at repræsentere et forhold, som har gjort den største forskel for dem. De unge skelner i hovedsagen ikke mellem fagprofessioner, men omtaler de ansatte som "de voksne". Alle har de en voksen, som står som noget særligt for dem. En siger:

"De voksne så mig. De var min anden familie."

En anden:

"De voksne var min familie. De har hjulpet mig rigtig meget. Når min familie var i økonomiske vanskeligheder, hjalp de. Jeg vil så gerne give igen."

Stort set alle interviewpersonerne tilkendegiver, at de voksne har haft afgørende betydning for deres udvikling, ikke mindst når det gælder om at føle sig tryk. De voksne bliver af flere beskrevet som "venner"¹⁷, og som nogen de også så udenfor skoletiden. Flere nævner perioder med udskiftning af lærer som sårbart, og noget der bør undgås.

Stort set alle de unge nævner, at der har været højt konfliktniveau i deres hjem igennem deres skoletid. Dette primært mellem den unge og en eller begge forældre/bonusforældre. Der tegner sig et billede af, at konfliktniveauet aftager gradvist i takt med, at de unge går på BS.

På BS er familiearbejde højt prioriteret. Der arbejdes med at forsøge at skabe sammenhæng i elevernes helhedsoplevelse af hverdagen, så eleven oplever mindst mulig utryghed i overgangene mellem hjem og skole. Der findes mange udsagn i det indsamlede materiale, der beskriver et samarbejde mellem BS og de unges forældre. Imidlertid synes de unge at betragte dette som en naturlig forlængelse af deres skolegang og relation til voksne på BS. Det opfattes

¹⁷ Betegnelsen "venner" skal her forstås i den særlige kontekst, der er/var på BS. Interviewpersonerne oplever tydeligt et personligt engagement hos BS medarbejderne. Når de bruger termen "venner" her, så er det netop udtryk for engagementet. Interviewpersonerne har ingen tilkendegivelser om andet end, at BS medarbejderne har fungeret professionelt med personligt engagement. I pædagogisk faglighed skelnes mellem professionelt personligt engagement på den ene side, og på den anden side "uprofessionelt privat engagement", som der ikke er nogen indikationer af, har fundet sted.

ofte ikke som et særligt "familiearbejde", men interviewpersonerne tilkendegiver, at der har været udbygget kontakt med deres forældre.

Flere beretter om episoder og perioder, hvor de ender i konflikter med forældre, og hvor kontaktpersoner fra skolen bistår med rådgivning og en slags mægling.

Fx fortæller en ung mand, hvordan BS hjalp ham med at få "hybel" (værelse med socialpædagogisk bostøtte), så han kunne flytte hjemmefra i en alder af 16 år - pga. konfliktoptrapning i hjemmet. En anden beskriver, hvordan han har haft gentagne samtaler med en BS medarbejder om hans anstrengte forhold til faderen og dennes kæreste. Og en tredje beretter om, hvordan to BS medarbejdere i en weekend stod til rådighed i hans hjem for at hjælpe ham gennem en krise, der var opstået som følge af, at han var blevet overfaldet.

Samtlige interviewpersoner antyder, at konflikter i hjemmet er nedtonet og faldet i omfang i takt med, at de har fået lært at håndtere deres egne udfordringer. Og alle, med undtagelse af en enkelt, synes i dag at have en tæt relation til forældre og søskende. En udvikling som de tilegner BS en stor ære for - i kombination med at de selv er blevet ældre.

Det forekommer meget tydeligt, når man taler med de unge, at det arbejde, der er blevet lagt i at hjælpe dem til at styre deres udadreagerende adfærd, har haft positiv afsmitning på hjemmet også. Ligeledes forekommer det tydeligt, at de unge har sat stor pris på at "de voksne" stod til rådighed - også udenfor skoletiden - og netop denne kobling har gjort en forskel.

Det fremstår således tydeligt, at BS i høj grad har fungeret som bindeled mellem skole og hjem, men at det er gjort på en måde, så de unge ikke har følt sig "særlige" på en stigmatiserende måde.

4.3.3. Hvorledes har jeg i dag gavn af kapacitet opbygget mens jeg gik på BS

Som tidligere beskrevet, tilkendegiver samtlige interviewpersoner, at de i større eller mindre grad i BS' behandlings- og undervisningsmiljø har kunnet forbedre deres evne til at klare såvel sociale som skolefaglige udfordringer.

Der er store variationer interviewpersonerne imellem mht. deres evne til mentalisering. Nogle af interviewpersonerne begrænser sig til en ret rudimentær refleksion, mens andre udfoldet fortæller om deres reaktionsmønstre i dag, og hvordan de har bygget videre i deres udviklingsproces, efter at de har forladt BS. En interviewperson udtrykker det således:

"I må forstå helt klart, at BS ikke har lært mig noget. Det, jeg kan i dag, det har været mit eget hårde arbejde. Det specielle ved BS er, at jeg fik mulighederne for at udvikle mig i nogle rammer, hvor der var plads til mig. Jeg blev mødt af voksne, der ikke mistroede mig, anklagede mig, sagde det var jeg selv ude om osv. Nej de lyttede og var en god mur at spille op ad. Og så fik jeg nogle skidegode venner."

En anden udtrykker sig således:

"Jeg har det bedre i dag. Helt klart. Jeg er blevet ældre. Jeg ved ikke helt hvorfor, men tingene er ligesom blevet nemmere. Om det er noget jeg har med fra BS? Det ved jeg sku ikke."

Flere interviewpersoner forklarer, at de i dag kontrollerer deres temperament ved at trække sig eller fx ikke at tillægge andres udsagn så stor vægt. Der synes at være tale om metoder, som de meget vel kan have internaliseret i løbet af tiden på BS. Tilsvarende nævner nogle deres tilbøjelighed til angst og fx koncentrationsbesvær, hvor de bruger strukturerende metoder, som meget vel også kan være en praksis, de har udviklet mens de gik på BS - uden at de har været helt opmærksomme herpå.

Nogle interviewpersoner fortæller, at det især var da de forlod BS' miljø, at de blev opmærksomme på, at de havde nogle kompetencer til at tackle de udfordringer, som de husker som uoverkommelig fra tidligere. En enkelt interviewperson fortæller, at hun optager undervisningstimer på sin telefon, så hun kan aflytte efterfølgende, hvis hun har haft nogle koncentrationsudfald undervejs i undervisningen. Bare det at gøre dette, betyder imidlertid, at hun ikke oplever særlige koncentrationssvigt, og derfor sjældent har behov for at aflytte optagelserne - men hun fortsætter med at optage.

Det synes at være tydeligt, at interviewpersonerne har opnået evne til ikke blot at bygge videre på metoder, men også en erkendelse af - og dermed tro på - at der er en vej til at håndtere udfordringer. Håbet om at kunne, synes for flere af interviewpersonerne at have gjort vejen frem til faktisk at kunne noget kortere - og måske endda overhovedet mulig.

Mht. forsat kontakt med BS efter ophør tegner der sig et varieret billede. Kun få har haft en mere formaliseret kontakt, men der har i nogle tilfælde været tale meget intensiv hjælp til at klare kriser - også over længere forløb - for nogle af de tidligere elever. I de tilfælde har den tidligere elev tyet til BS, som den ultimativt sidste mulighed for at få relevant hjælp.

Andre melder om, at de har brugt "voksne" fra BS "profylaktisk", når de har mærket at være i en svær situation eller på vej til en krise, og at de altid har oplevet at blive modtaget og få god, relevant respons.

Flere har haft forskellige - langt mindre omfattende - former for uformelle kontakter.

4.3.4. Forslag til BS

Interviewpersoner er blevet spurgt til, om de har forbedringsforslag til BS. Det er ikke så meget, der er tilkendegivet, bortset fra en generel positiv opbakning til BS' praksis. Nogle er forslagene er som følger:

- Det er meget vigtigt, at der er så få personaleudskiftninger som overhovedet muligt;
- Kunne BS tage et andet navn: *"Det er ikke rart at blive set i en bus, hvor der står 'Behandlingsskolerne' på. Det kunne jeg godt blive flov over."*;
- At sørge endnu mere for, at eleverne ikke pjækker;
- At der er endnu større faglige udfordringer til de særligt dygtige og intelligente elever: *"De kunne have givet mig noget, der var meget sværere."*

4.4. Opsamling

I dette kapitel har vi rapporteret udsagn fra 28 tidligere elever. Udsagnene uddyber, hvad der fra elevens perspektiv - og i tilbageblik - især har været vigtigt - det drejer sig om:

- BS indgår i familiearbejde på en måde, så eleverne oplever det naturligt og befordrende for at overkomme overgange mellem hjem og BS.
- BS har skabt et behandlings- miljøterapeutisk og undervisningsmiljø, som giver eleverne mulighed for at igangsætte en positiv udviklingsproces og åbenhed for skolefaglig læring, hvilket sker gennem:
 - Eleverne føler sig mødt ligeværdigt uden stigmatisering - "de voksne" vil lytte til dem og reflektere med dem
 - At eleverne føler sig som en del af et fællesskab - at have særlige behov er en del af normen, ikke noget som ekskluderer;
 - Miljøets rummelighed, hvor den enkelte elevs udfordringer kan håndteres på måder, som den enkelte elev gradvist opbygger kompetence til at klare;
 - At klasserne er overskuelige, og der er mange voksne til rådighed - og at der læres noget.
- Der samarbejdes målrettet med den enkelte elev om at udvikle egne strategier til håndtering (mestring) af den enkeltes egne udfordringer - og at dette sker på en måde der skaber grundlag for personens varige kapacitet hertil;
- BS' medarbejdere indgår i samarbejdet med den enkelte elev på professionelt grundlag og med markant personligt engagement;
- Kontakten - efter at have forladt BS - til signifikante BS medarbejdere har for nogle tidligere elever været afgørende for at de har klaret store udfordringer - og er kommet videre.

I vidt omfang giver udsagnene fra de tidligere elever opbakning til den overordnede ramme i BS' tilgang. Der er meget som peger i retning af, at BS har en praksis, som virker effektivt for eleverne.

Samtidigt er der kapitlet igennem opsamlet og peget på en række videre udviklingsmuligheder for BS. Dette og yderligere udviklingsmuligheder samles op i de følgende kapitler 5 og 6.

5. Udviklingspotentialer for BS

Forløbsundersøgelsens to dele - den kvantitative og den kvalitative - tilbyder en samling af informationer, som det vil være hensigtsmæssigt for BS at overveje nærmere via en faglig og virksomhedsmæssig videre udvikling.

Det anbefales, at der arbejdes med udgangspunkt i tre perspektiver:

1. Faglige perspektiver til udvikling af BS behandlingsmodel: Her inddrages BS' teoretisk og metodiske praksis i fortolkning og vurdering af en række temaer, som kan formuleres på baggrund af undersøgelsen. BS' faglige refleksioner er fremadrettet konstruktive mhp. at konsolidere og videreudvikle BS' behandlings- miljøterapeutiske og undervisningsmiljø og praksis heri - samt hvordan der løbende kan opsamles data om effekter for enkeltelever og foretages faglig refleksion om tilrettelæggelse af miljøet for eleven.
2. Virksomhedsmæssige perspektiver, der inddrager BS' ledelsesmæssige, systemmæssige og organisatoriske (leadership OG management¹⁸) ansvarlige i refleksion om en række temaer, som kan formuleres på baggrund af undersøgelsen. BS' ledelsesmæssige refleksioner er fremadrettet konstruktive mhp. at konsolidere og videreudvikle BS' virksomhedsmæssige kapacitet til at levere og dokumentere stabil kvalitet i produkter/services i relevant samarbejde med BS' direkte brugere og betalende kunder og samarbejdspartnere.
3. Positions-mæssigt perspektiv, der inddrager overvejelser om BS' position i det samlede faglige miljø i Danmark og internationalt, og i relevante markedsregioner. BS' overvejelser kan rette sig mod videre forretningsudvikling af produkter og markeder.

5.1. BS' behandlingsmodel

Den samlede undersøgelse indikerer, at BS har formået at etablere en praksis, som med stor sandsynlighed er mere effektiv i sammenligning med den generelle behandlings- og undervisningsindsats på det specialiserede område i Danmark. BS eleverne får et godt udbytte af at gå på skolerne.

Som fremhævet i kapitel 4 opererer BS i dag i praksis en form for behandlingsmodel, men BS behandlingsmodellen foreligger i dag ikke samlet beskrevet. Med undersøgelsen foreligger en solid indikation af, at der er god effekt af indsatserne.

På den baggrund anbefales det, at BS prioriterer en samlet konceptuel beskrivelse af BS Behandlingsmodellen. En samlet konceptuel beskrivelse vil styrke mulighederne for at fastholde modellens praksis på BS, og det vil forbedre mulighederne for at kommunikere BS' arbejds måde til relevante samarbejdspartnere.¹⁹

¹⁸ Sondringen "Leadership/Management" er vigtig. Leadership rummer virksomhedens grundlæggende filosofi, værdier, vision og daglig praktiseret angivelse af retning. Management rummer de systemer, som virksomheden bygger op for at sikre værdimæssig retning, kvalitet og produktivitet i virksomhedens leverance af produkter/services.

¹⁹ Godhavn er i dag en særdeles velestimeret behandlingsvirksomhed på det specialiserede socialområde. Godhavns ledende psykolog, Henriette L. Misser, har beskrevet "Godhavnsmodellen" i bogen "Behandlingspædagogik", Hans Reitzels Forlag 2012.

Behandlingsmodellens interventionslogik er endvidere afgørende for, at der kan opstilles en resultatmodel for BS, som med systematik kan dokumentere resultater, og samtidigt generere data til den løbende lærings- og udviklingsproces, som BS skal leve af fremadrettet.

I forbindelse med beskrivelse og videre design af BS behandlingsmodellen vil det være hensigtsmæssigt at inddrage en række områder, hvor undersøgelsen har peget på, at BS muligvis har et potentiale for yderligere udvikling. Det drejer sig om:

- Styrke elevernes selvstændiggørelses- og modningsproces med henblik på at de kan leve et mere selvforsørgende og socialt rigt liv, herunder
 - Kan BS yderligere optimere mhp. elevernes udvikling af kapacitet til at danne relationer til såvel jævnaldrende som til andre voksne - herunder i netværksform?
 - Kan BS yderligere optimere mht. deltagelse i ungdomsorganisationer?
 - Kan BS yderligere optimere mht. deltagelse i sports- motionsaktiviteter?
 - Kan BS tænke i baner af at oprette en service, der hjælper unge med at udvikle kapacitet til at flytte hjemmefra og bo selvstændigt - herunder evt. service om bo-støtte til unge?
- Styrke overgangen fra BS efter 9/10 klasse, herunder
 - Kan der på BS arbejdes yderligere med tidlig start på elevernes kapacitet til afklaring af forløb efter 9./10. Klasse?
 - Kan BS styrke arbejdet med brobygning og opbygning af elevernes kapacitet til håndtering af skiftet fra BS til nyt miljø endnu mere end nu?
 - Kan BS insistere på at overgang/efterværn fra BS er en del af den samlede programpakke, som betalingskommunen forpligter sig på?
 - Kan BS udvikle en form for mentorprogram, som kan støtte elever i deres videre forløb i uddannelse yderligere?
 - Kan BS have en formaliseret "hotline", som er åben for tidligere elever?
- Erkendelse af egen sygdom og forebyggelse af stofmisbrug og kriminalitet, herunder
 - Kan BS styrke arbejdet med psykoedukation yderligere for i højere grad at modvirke stigmatiseringseffekter af diagnose/medicin hos den enkelte elev?
 - Kan BS styrke arbejde med psykoedukation yderligere for at den enkelte i højere grad kan forholde sig accepterende til eget sygdomsbillede?
 - Kan BS styrke fokus på forebyggelse af misbrugsadfærd?
 - Kan BS styrke fokus på udsathed for kriminalitet og dermed forebyggelse heraf?
- Elevernes arbejde med egne udfordringer, herunder
 - Har BS behov for løbende, dybere videreudvikling af behandlingsmiljøets praksis mhp. at øge tilbuddet/udbuddet om/af effektive mestringsstrategier, som eleverne kan bruge i deres udviklingsproces?
 - Er der relevans af og mulighed for at BS sætter øget fokus på, hvordan eleverne kan interagere samarbejds-mæssigt og problemløsningsorienteret?
 - Hvordan kan/skal BS videreudvikle metoder og kompetencer til yderligere at minimere antal situationer med magtanvendelse?
- Overgang til livet efter BS, herunder
 - Kan eleverne forberedes bedre til overgang til andre omstændigheder end gældende på BS?

- Kan BS formalisere en form for konkret aftalt "efter-kontakt" med elever der forlader BS?

5.2. BS i virksomhedsperspektiv

BS' virksomhedsmæssige ramme omkring de faglige kerneprodukter kan sikre BS' videre udvikling fra iværksætter til velkonsolideret virksomhed og attraktiv partner for kommuner og andre organisationer.

Der er gode muligheder for at realisere yderligere forbedringer omkring det faglige, miljøterapeutiske og behandlingsmæssige fokus. Meget er allerede i gang, og perspektiverne, der her nævnes, er ikke nye, men nævnes fordi de understøtter BS mulighed for at dokumentere og udvikle endnu bedre resultater i fremtiden.

Det anbefales at prioritere:

- **Lederskab** på meningsfulde aktiviteter: BS kan hjælpe alle til at løfte sig
 - Mobilisering af medarbejdere på alle niveauer: At bidrage til at skabe gode liv
 - Strategi for alle - bred inddragelse i prioritering og/af udvikling
- **Partnerskaber** på flere niveauer - som er bredt forankret
 - Forskning og udvikling
 - Virksomheder og forretning
 - Kunder
- **Kvalitetsledelse** på alle niveauer - som er implementeret i dybden
 - Fokus på fakta
 - Systematik i processer
 - Faktabaseret læring
 - Faktabaseret udvikling
- **Dokumentation** af resultater:
 - Systematisk registrering af alle styringsrelevante data
 - Drift af resultatmodel (Se nærmere kapitel 6)
- **HR indsats** - som skal sikre stabilitet i staben:
 - Rekruttering af de bedste fagpersoner
 - Udvikling af de bedste til de ypperste
 - Attraktiv arbejdsplads - som fastholder de ypperste
 - Bygge videre på den levende fortælling om BS - den meningsfulde indsats

5.3. BS' position

BS kan med fordel styrke såvel positionen som den, der har den **fagligt stærkeste** behandlingspraksis, og som den leverandør, der har den **stærkeste markedsposition**.

Den **faglige position** vurderes ud fra kriterier som kvalitet og dokumentation, og er reelt en forudsætning for at (også) at kunne opnå en førende markedsposition.

Den faglige position for BS er allerede bredt anerkendt og styrkes yderligere gennem:

- Behandlingsmodel som er beskrevet, argumenteret og transparent - og kommunikeret;

- Resultatdokumentation og deling;
- Tilstedeværelse i relevante faglige fora og netværk;
- Forsknings samarbejde - nationalt og internationalt;
- Formidling af international knowhow i dansk kontekst.

Den **markeds mæssige position** styrkes yderligere ved:

- Partnerskaber med kunder, herunder fx kommuner, virksomheder, private - om:
 - Sourcing - hvor der leveres ekspertise;
 - Partnerskaber - end-to-end processer på det specialiserede område;
 - Uddannelse og træning.
- Partnerskaber med andre virksomheder om:
 - Produktudvikling
 - Strategiske samarbejder om leverance;
 - CSR indsatser.

6. Design af BS resultatmodel

BS har et ønske om at kunne dokumentere resultater i relation til elevernes udvikling og at vurdere effekten af de indsatser og metoder, der anvendes af BS' medarbejdere.

De gennemførte interviews har vist, at det er vanskeligt for interviewpersonerne at give detaljerede udsagn om egen progression, og detaljerede udsagn om deres oplevelser af specifikke arbejds måder som BS' medarbejdere benyttede i samarbejdet med eleverne, herunder vurderinger heraf.

På den baggrund vil det være nødvendigt, at BS udvikler en resultatmodel med tilhørende indikatorer og samtidigt sikrer registrering af data, som er nødvendige for modellens dokumentationsmæssige funktion.

Det bør være et grundlæggende krav til dataregistrering og model, at begge dele har relevans i det daglige behandlingsarbejde - og at der via således allerede relevante og registrerede data kan ske dokumentation af effekt på et mere aggregeret niveau.

Modellen foreslås designet med følgende aspekter:

1. Visitationsgrundlag: Myndighedens handleplan - som rummer mål
2. Behandlingsgrundlag: BS' behandlingsplan - som rummer:
 - a. "Baseline" om eleven: Hvilke udfordringer og problematikker: Desuden behov for supplerende udredning
 - b. Delmål (behandlingsmål) - afledt af overordnede mål
 - c. Indsatser - herunder integrering til miljøterapi og undervisning
 - d. Revurderingskadence - fx pr. måned/kvartal/halvår
3. Undervisningsgrundlag: BS' læreplan - som rummer
 - a. "Baseline" om eleven
 - b. Læreplan - med delmål
 - c. Indsatser - herunder integrering til behandling og miljøterapi
 - d. Revurderingskadence - fx pr. måned/kvartal/halvår
4. Progressionsvurdering - som gennemføres med fastlagt kadence mhp.
 - a. Vurdering af elevens fremskridt
 - i. Behandling
 - ii. Undervisning
 - b. Vurdering af behov justering af plan
 - i. Behandlingsplan
 - ii. Læreplan
 - c. Vurdering af relationelle aspekter mellem elev og BS medarbejdere
 - i. Funktionsniveau
 - ii. Behov for justering
 - d. Elevens vurdering
 - e. Forældres vurdering
5. Rapportering til kommune
6. Brobygning til ungdomsuddannelse
 - a. Overordnet program starter i 7./8. Klasse

- b. Program for brobygning for hver elev
 - c. Revurdering af program
 - d. Start på brobygning med fokus på faktisk forberedelse
- 7. Slut på BS og overgang til "andet" efter BS - udskrivningsdata
 - a. Elevens vurderinger af hvad eleverne mener at have opnået udviklingsmæssigt og skolefagligt
 - b. Forældres vurdering
 - c. BS' faglige vurdering
 - d. Syntese af vurderinger - med konsensus fra alle parter
 - e. Syntese om fremtidsforhåbninger
- 8. Opfølgende kontakt med tidligere elever - ny forløbsundersøgelser

7. Afsluttende bemærkninger

Behandlingsskolerne ønskede med forløbsundersøgelsen at få en dybere indsigt i holdbarheden af de forstærkede personlige, sociale og faglige kompetencer, som eleverne opbygger i deres år på skolerne. Her har brugen af og samspillet mellem både kvantitative og kvalitative data vist sig yderst brugbar. Det har bidraget konstruktivt til at belyse en kompleks problemstilling fra forskellige vinkler, og samtidigt sat fokus på konkrete forslag til yderligere forbedringer i Behandlingsskolernes praksis.

Samarbejdet med VIVE og Behandlingsskolerne omkring forløbsundersøgelsen har været både intensivt og inspirerende. Det har også givet anledning til mange refleksioner omkring samfundsindsatsen overfor børn og unge med særlige behov og samarbejdet mellem private og offentlige aktører i forhold til at løfte den opgave, der handler om at sikre, at de unge får et værdifuldt og selvforsørgende voksenliv.

/ Henning Nilausen

8. Bilag 1 - VIVE Notat

Elever fra Behandlingsskolerne - Hvordan klarer de sig efter grundskolen sammenlignet med andre elever?

21. dec. 2017

Mette Lausten og Asger Graa Andreasen

Resumé

Formålet med dette notat er at belyse, hvordan elever fra Behandlingsskolerne klarer sig 1-5 år efter endt grundskole. Analysen er en del af Behandlingsskolernes egen evaluering af den skolefaglige indsats over for børn og unge med diagnoser og inkluderer 230 unge, som har gået på en af Behandlingsskolerne.

Effektmålingen af "skolegang på en af Behandlingsskolerne" som samlet indsats foretages vha. Propensity Score Matching, der kan korrigere for de observerbare forskelle, der eksisterer mellem Behandlingsskole-elever og elever, der ikke har gået på en af Behandlingsskolerne (sammenligningsgruppen). Fordi Behandlingsskole-elever er en udsat gruppe, giver det ikke mening, at måle virkningen af at gå på en Behandlingsskole set i forhold til elever, der ikke har behov for en sådan indsats. Vi sammenligner derfor Behandlingsskoleelever med en gruppe af udsatte unge, der modtager andre dagbehandlingstilbud og som har 2 eller flere psykiatriske diagnoser ligesom stort set alle Behandlingsskole-elever. Med andre ord måler vi den relative effekt af at gå på en af Behandlingsskolerne set i forhold til alternative indsatser.

Som udfaldsmål anvender vi igangværende uddannelse, psykisk helbred, kriminalitetsafgørelser og sigtelser. De valgte udfaldsmål er:

- 7) Eleven er i gang med en uddannelse i 1. til 5. år efter grundskolens afslutning.
- 8) Eleven er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole.
- 9) Eleven har været indlagt mindst én gang på et psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år.
- 10) Eleven er idømt en fængselsstraf i alderen 15-20 år.
- 11) Eleven er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år.

Elever, der har gået på en af Behandlingsskolerne, har en større sandsynlighed for at være i gang med en uddannelse i årene efter grundskolens afslutning set i forhold til elever fra sammenligningsgruppen. Forskellen er lille og ikke signifikant for 1., 3. og 5. år, mens den er relativt stor (12-14 procentpoint) for 2. og 4. år efter endt grundskole. Det samlede udfaldsmål for uddannelse, udfaldsmål 2 – om eleven er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole, viser en signifikant forskel på 8 procentpoint. Eleverne fra Behandlingsskolerne har altså 8 procentpoint større sandsynlighed for at komme i gang med en uddannelse, inden der er gået 5 år efter endt grundskole end de elever, vi sammenligner dem med.

Analysen viser desuden, at eleverne fra Behandlingsskolerne i 15-20-årsalderen er signifikant mindre indlagt på psykiatriske afdelinger og samtidig bliver de i signifikant mindre omfang sigtet for lovovertrædelser og idømt fængselsstraffe, end elever fra sammenligningsgruppen.

Selvom den anvendte analysemetode øger sandsynligheden for, at der opnås retvisende effektestimater, kan det ikke afvises, at der er uobserverede forskelle mellem eleverne fra Behandlingsskolerne og eleverne i sammenligningsgruppen, som vi ikke har taget højde for og som kan skabe bias i resultaterne. Det gælder for eksempel udadreagerende adfærd hos eleven, manglende venskaber, dysfunktionel familie, misbrugsproblemer mm. Resultaterne i notatet holder derfor kun under den antagelse, at de

relativt detaljerede registeroplysninger, vi benytter, er tilstrækkeligt korrelerede med disse uobserverede faktorer til, at de ikke underminerer resultaterne.

Introduktion

Formålet med denne undersøgelse er at belyse, hvordan eleverne fra Behandlingsskolerne (herefter benævnt BSK-eleverne) klarer sig 1-5 år efter endt grundskole, sammenlignet med elever fra andre dagbehandlingstilbud. Som udfaldsmål bruger vi igangværende uddannelse, psykisk helbred, kriminalitetsafgørelser og sigtelser, dvs. udfaldsmål, der har relevant og afgørende indflydelse på, hvordan de unge klarer sig i voksenlivet. Analyserne er en del af Behandlingsskolerne's egen evaluering af den skolefaglige indsats over for børn og unge med behov for undervisning og behandling i dagbehandlingstilbud.

Behandlingsskolerne blev etableret i 2003 og har i 2017 15 forskellige dagbehandlingstilbud på Sjælland til børn og unge med særlige behov. Tilbuddene inkluderer dagbehandlingsskoler, weekendaflastning, STU, døgn- og aktivitetstilbud, og undervisning i dansk som andetsprog. Elevtallet var i skoleåret 2015/2016 på 308 elever, fordelt på 48 specialklasser (Behandlingsskolerne, 2017). Til sammenligning modtog 2.475 elever pr. 1. oktober 2015 undervisning på skoler, der er kategoriseret som "Dagbehandlingstilbud og behandlingshjem" (kilde: Statistikbanken.dk, UDDAKT20). Behandlingsskolerne har altså ca. 12 pct. af alle elever i dagbehandlingstilbud på deres 15 skoler.

I denne undersøgelse forholder vi os ikke til indholdet af undervisningen og behandlingen på Behandlingsskolerne. Vi undersøger udelukkende, om elever, der har gået på en af Behandlingsskolerne, klarer sig bedre, dårligere eller på samme niveau som elever fra andre dagbehandlingstilbud på en række objektive udfaldsmål.

Dette notat beskriver først datagrundlaget og den anvendte metode i afsnit 2, hvorefter afsnit 3 giver en deskriptiv beskrivelse af de valgte udfaldsmål for eleverne. Afsnit 4 indeholder de reelle effektmålinger af at have gået på en af Behandlingsskolerne, mens afsnit 5 samler op på diskussion og konklusioner af analyserne. Notatet indeholder også en række bilag med bl.a. nærmere beskrivelse af den anvendte metode (bilag 1), udfaldsmålene (bilag 2) og en deskriptiv statistik på baggrundskaraktistika for eleverne.

2 Data

Datagrundlaget består af registerdata ved Danmarks Statistik på alle børn og unge i Danmark, født i perioden 1993-1999, hvortil oplysninger om BSK-elever er tilført. Fordelen ved at bruge registerdata er, at alle udfaldsmål er objektivt specificerede ud fra de oplysninger, der er indberettet til Danmarks Statistik. Ulempen ved registerdata er, at data først er tilgængelige efter en valideringsperiode, således at nyeste data er minimum et år gamle. De fleste udfaldsmål stammer derfor fra 2015 og 2016. Nærmere beskrivelse af registerdata findes i bilag 3 omkring data.

Vi definerer udfaldsmålene for alle børn og unge ud fra det tidspunkt de har afsluttet grundskolen. Grundskolen er samlebetegnelsen for alle de typer af skoler, der findes i Danmark, dvs. almindelige folkeskoler, friskoler, privatskoler, specialskoler, dagbehandlingstilbud og behandlingshjem, kommunale ungdomsskoler og efterskoler, og består af børnehaveklasse til og med 10. klasse.

For at kunne danne alle baggrundsvARIABLE og udfaldsmål for alle eleverne har det været nødvendigt at lave en afgrænsning af data. Vi udelader derfor eleverne fra analyserne, hvis:

- 1) eleverne har opholdt sig i Danmark i mindre end 5 år (dvs. vi udelader uledsagede flygtningebørn og -unge, da vi ikke kan knytte forældrebaggrund før skolestart til dem);
- 2) eleverne ikke opholder sig i Danmark i 2016 (dvs. vi udelader børn og unge, der er udvandret og dermed ikke er registreret i uddannelsessystemet i 2016);
- 3) eleverne ikke er registreret i data med en igangværende eller en afsluttet grundskole (dvs. vi udelader børn og unge, der ikke findes i uddannelsessystemet), samt hvis

- 4) eleverne har et så lavt kognitivt funktionsniveau, at de er diagnosticeret mentalt retarderede med diagnoserne DF70-79 (dvs. vi udelader elever, der ikke vil kunne sammenlignes med elever med et kognitivt funktionsniveau indenfor normalområdet, uanset skolegang).

Efter afgrænsning af data har vi lige knap en halv mio. børn og unge, født i perioden 1993-1999, der har gået i grundskolen i Danmark i mindst et år i perioden 2000-2016.

2.1 Valg af sammenligningsgruppe

BSK-elever er kendetegnet ved at have gået på en af de dagbehandlingstilbud, Behandlingsskolerne tilbyder, og ved at størstedelen af dem har to eller flere distinkte psykiatriske diagnoser. Disse to kendetegn benytter vi til at danne fire grupper af elever, gruppe A, B, AB og gruppe C, beskrevet i tabel 1, hvor et, to eller ingen af kendetegnene er gældende.

Tabel 1. Antal og andel børn og unge i de 5 grupper.

	Gruppe	Forklaring	Antal	Andel
1	Gruppe BSK	Børn og unge, der er eller har været elever på en af Behandlingsskolerne	230	0,05
2	Gruppe A	Børn og unge, der er eller har været elever på andre dagbehandlingstilbud end Behandlingsskolerne	5.675	1,18
3	Gruppe B	Børn og unge med min. 2 psykiatriske diagnoser, der ikke går på en af Behandlingsskolerne	22.355	4,67
4	Gruppe AB	Børn og unge, der er eller har været elever på andre dagbehandlingstilbud end Behandlingsskolerne OG har min. 2 psykiatriske diagnoser	2.363	0,49
5	Gruppe C	Alle andre børn og unge end BSK-elever	478.875	99,95
	I alt	Alle børn og unge i datagrundlaget	479.105	100,00

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Gruppe BSK er elever på Behandlingsskolerne. Denne gruppe består af 230 elever.

De fire grupper af elever (række 2-5) er ikke gensidigt udelukkende. Gruppe A og B beskriver to sider af elevgruppen på Behandlingsskolerne, nemlig unge, der har behov for et dagbehandlingstilbud, og unge med 2 eller flere psykiatriske diagnoser, henholdsvis. Gruppe A består af 5.675 elever, mens gruppe B består af 22.355 elever, svarende til knap 5 pct. af alle elever i populationen. Vi bruger det relativt store overlap mellem Gruppe A og B til at skabe en særligt udsat gruppe elever (gruppe AB), der modtager undervisning på et dagbehandlingstilbud (gruppe A) OG har mindst 2 psykiatriske diagnoser (gruppe B). Denne gruppe består af 2.363 elever, svarende til 0,5 pct. af alle elever. Den sidste Gruppe C er dannet som reference til "unge generelt", dvs. den fulde population af elever, der normalt refereres til, når der tales om elevers overgang til voksenlivet. Vi vælger allerede nu, at gruppe AB er den gruppe af elever, der ligner BSK-eleverne mest muligt, og derfor vælger vi gruppe AB som sammenligningsgruppe.

3 Metode

For at kunne vurdere virkningen af at gå på Behandlingsskolerne skal vi sammenligne med den gruppe elever, der ligner BSK-eleverne mest muligt, men som samtidig består af elever, der ikke har gået på Behandlingsskolerne. Vi vælger gruppe AB som sammenligningsgruppe, men vi vil stadig analysere en lang række baggrundskarakteristika for alle fem grupper i tabel 1. Fremgangsmåden for vores analyser er følgende:

- 4) Først sammenligner vi baggrundskarakteristika for BSK-eleverne med baggrundskarakteristika for de 4 grupper A, B, AB og C for at vurdere hvilken gruppe, der matcher bedst.

- 5) For hver BSK-elev finder vi de 10 elever fra sammenligningsgruppen, som ligner BSK-eleven mest muligt på en lang række baggrundskarakteristika i det år, hvor elevene starter i skole (disse baggrundskarakteristika er beskrevet i bilag 3).
- 6) Virkningseffekterne måles dernæst som forskellen i gennemsnitlige udfaldsmål mellem BSK-eleverne og eleverne i gruppe AB.

Vi anvender metoden Propensity Score Matching (PSM) til at korrigere for de observerbare forskelle, der eksisterer mellem BSK-elever og de elever, der indgår i sammenligningsgrupperne. Grundlæggende går metoden ud på at sammenligne en BSK-elev med en elev fra sammenligningsgruppen, som ligner mest muligt i alle henseender, bortset fra skolegangen på en af Behandlingsskolerne. Med metoden får vi således mulighed for at sammenligne en BSK-elev med en elev, der har haft en lige så stor sandsynlighed (*propensity*) for at gå på en Behandlingsskole, når vi ser på væsentlige opvækstkarakteristika, men som netop ikke har gået på en Behandlingsskole. På den måde kan vi mere sikkert udtale os om *betydningen* af at gå på Behandlingsskolerne. En mere udførlig beskrivelse af metode og fremgangsmåde kan findes i bilag 1.

PSM foregår rent praktisk som en todelt proces. Først estimeres propensity-scoren – sandsynligheden for at gå på en Behandlingsskole eller ej – ved en logistisk sandsynlighedsmodel. Dernæst estimeres den gennemsnitlige effekt som forskellen mellem BSK-eleverne og den specifikke, fundne kontrolgruppe fra PSM, der består af de 10 elever fra sammenligningsgruppen pr. BSK-elev, der ligger tættest på BSK-eleven ift. propensity (se bilag 1 for en mere udførlig forklaring). Den eventuelle forskel kaldes *ATT* (*Average Treatment Effect on the Treated*). ATT-værdien er således den gennemsnitlige forskel mellem BSK-elever og eleverne fra kontrolgruppen på et givent udfaldsmål, når vi har taget højde for observerbare karakteristika ved eleverne og væsentlige opvækstkarakteristika.

I anvendelsen af statistiske modeller arbejder man med en vis statistisk usikkerhed. Spørgsmålet er her, om de forskelle, vi finder, er tilfældige eller reelle. I den forbindelse anvender vi signifikansniveauer på 90 procent (angivet ved 1 signifikansstjerne), 95 procent (angivet ved 2 stjerner) og 99 procent (3 stjerner). Med et signifikansniveau på 99 pct. er vi 99 pct. sikre på, at de resultater, vi finder, ikke er et udtryk for en tilfældig afvigelse. Vi medtager et signifikansniveau på 90 procent, fordi datagrundlaget er relativt begrænset. Her vil vi understrege, at der med et signifikansniveau på 90 procent er en del større risiko for, at de slutninger, vi drager, er forkerte.

4 Udfaldsmål

Vi måler effekter på en række udfald, hvor vi forventer, at undervisning og behandling på en af Behandlingsskolerne har haft en gavnlig effekt, sammenlignet med undervisning og behandling på andre typer af dagbehandlingstilbud. Vi analyserer de udfaldsmål, der har relevant og afgørende indflydelse på, hvordan de unge klarer sig i voksenlivet.

De valgte udfaldsmål er:

- 1) Eleven er i gang med en uddannelse i 1. til 5. år efter grundskolens afslutning.
- 2) Eleven er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole.
- 3) Eleven har været indlagt mindst én gang på et psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år.
- 4) Eleven er idømt en fængselsstraf i alderen 15-20 år.
- 5) Eleven er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år.

Det vigtigste udfaldsmål er, om eleverne kommer i gang med en uddannelse efter endt grundskole. Udfaldsmålet "at være i gang med en uddannelse efter endt grundskole" er defineret således, at alle typer af uddannelser efter grundskolen er inkluderet. Det drejer sig altså om alle de gymnasiale uddannelser, STX, HF, HHX, HTX og enkeltfag på gymnasialt niveau, alle erhvervsuddannelser, EUD og EUX, og alle andre ungdomsuddannelser, EGU, STU, produktionsskole og andre typer af forberedende

uddannelser. I det omfang de unge når at starte på en videregående uddannelse eller en voksen- og efteruddannelse inden for 5 år efter endt grundskole, vil disse uddannelser selvfølgelig også tælle som værende i gang med en uddannelse.

I udfaldsmål 1) måler vi, om de unge er i gang med en uddannelse efter grundskolens afslutning på baggrund af oplysninger i uddannelsesregistret. Her lokaliserer vi det sidste år, den unge er i gang med grundskolen og afgør, om vedkommende er i gang med en uddannelse i henholdsvis 1., 2., 3., 4. og 5. år herefter. Udfaldsmålene er defineret yderligere i bilag 2.

Andelene af unge, der har en værdi i de forskellige udfaldsmål, er vist i tabel 2.

Tabel 2. Andel elever inden for hvert udfaldsmål, fordelt på de 5 grupper af elever. Procent.

	BSK - Elever	Gruppe A	Gruppe B	Gruppe AB	Gruppe C
1. år efter endt grundskole	43,5	40,9	62,9 ***	38,1	87,6 ***
2. år efter endt grundskole	55,2	45,0 **	62,7 *	41,4 ***	88,1 ***
3. år efter endt grundskole	46,7	41,3	56,6 **	38,0 *	82,6 ***
4. år efter endt grundskole	45,5	34,6 **	37,9	32,8 **	38,1
5. år efter endt grundskole	31,6	29,4	35,4	27,2	45,4 ***
I gang inden der er gået 5 år efter endt grundskole	70,3	66,8	81,8 ***	62,3 **	95,8 ***
Har været indlagt mindst en gang på psykiatrisk hospital	17,4	10,4 ***	18,7	23,3 **	1,0 ***
Er idømt fængselsstraf	5,2	9,7 **	1,8 ***	7,2	0,5 ***
Er sigtet for en lovovertrædelse	24,4	32,8 ***	14,0 ***	30,0 *	5,4 ***
Antal observationer	230	5.675	22.355	2.363	478.875

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

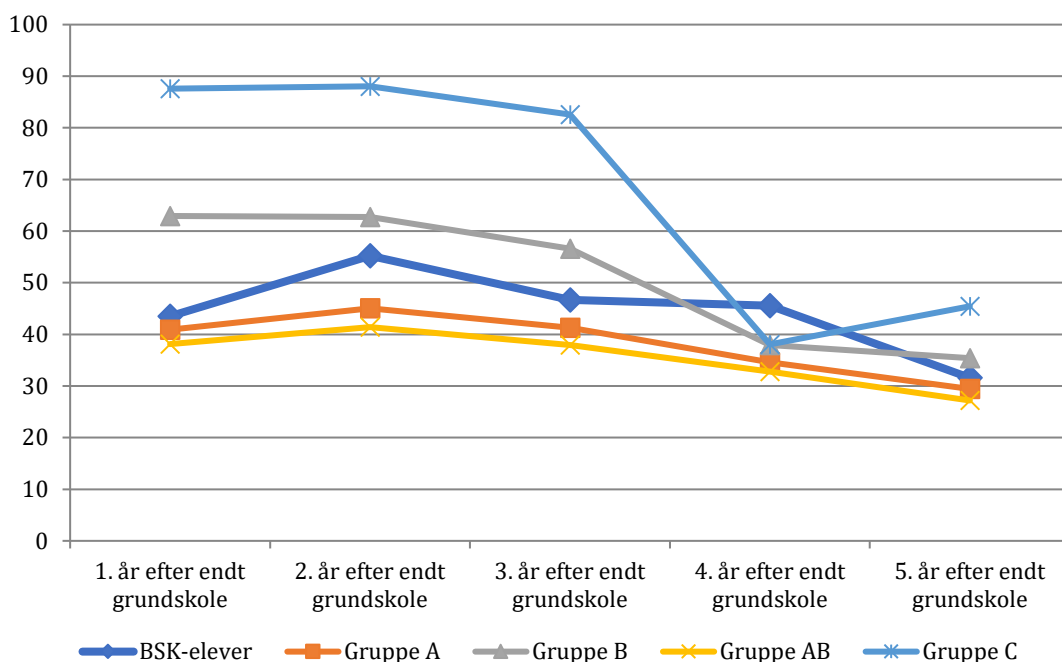
Anm: t-test mellem BSK-eleverne og de respektive sammenligningsgrupper. * 90 pct. signifikansniveau, ** 95 pct. signifikansniveau, *** 99 pct. signifikansniveau.

Udfaldsmål 2) er det aggregerede uddannelses-mål for, om eleverne overhovedet går i gang med en uddannelse i perioden fra det første til om med det femte år efter endt grundskole. I konstruktionen af udfaldsmålene har vi samlet alle uddannelsestyper under et, da datagrundlaget er for spinkelt til en opdeling. Hvis de unge ikke er i gang med en uddannelse, er de enten i arbejde, arbejdsløse, sygedagpengemodtagere, kontanthjælpsmodtagere eller andet (andet er hovedsageligt unge, der er helt uden for systemet og dermed forsørget af andre, ex. forældrene).

Udfaldsmål 3)-5) er aggregerede udfaldsmål for indlæggelser, fængselsstraf og sigtelser. Antallet af BSK-elever er så begrænset, at vi ikke kan analysere årgangene hver for sig. Hvis vi skal se på antal unge, der er idømt fængselsstraf som 15-årig, som 16-årig osv., vil vi komme til at arbejde med personidentificerbare størrelser (dvs. under 5 personer i gruppen). Derfor har vi samlet udfaldsmålene i de grovere, aggregerede kategorier.

Hvis vi sætter andelene, der er i gang med uddannelse (de fem øverste rækker i tabel 2), op visuelt i figur 1, er det tydeligt, at unge generelt (Gruppe C) i højere grad end unge fra dagbehandlingstilbud og unge med 2 eller flere psykiatriske diagnoser er i gang med en uddannelse 1-3 år efter endt grundskole. Langt størstedelen (88 pct.) går direkte i gang med en ungdomsuddannelse, som afsluttes efter 3 år, efterfulgt af en pause fra uddannelsessystemet, således at andelen i uddannelse 4 år efter endt grundskole er nede på knap 40 pct. for så at stige i 5. år, hvor de rykker videre til næste uddannelsesniveau.

Figur 1. Andel elever, der er i gang med uddannelse efter endt grundskole. Procent.

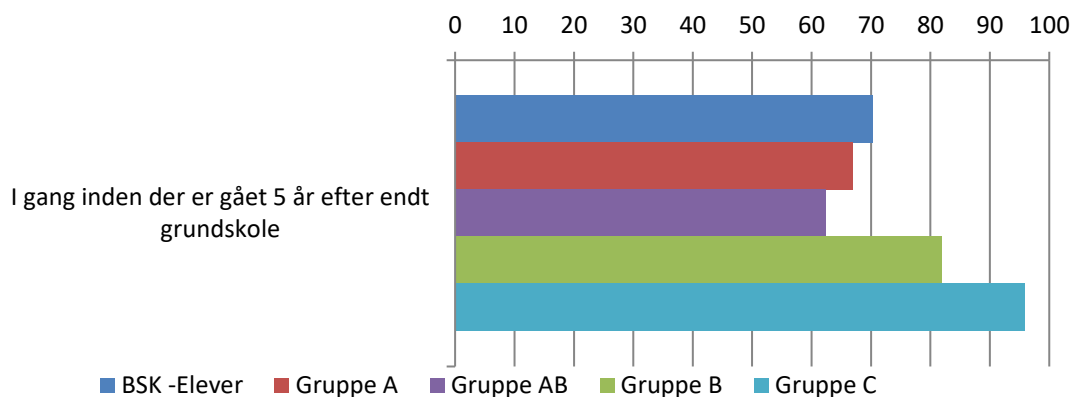

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Samtidig ser vi, at gruppen af BSK-elever lægger sig andelsmæssigt mellem gruppen af elever fra andre dagbehandlingstilbud (Gruppe A og AB) og gruppen af elever med 2 eller flere psykiatriske diagnoser (Gruppe B), hvis udvikling ligner Gruppe C elevernes, bare på et lavere niveau. BSK-eleverne er altså, når vi ser på de rå andele, i gang med uddannelse efter endt grundskole, i samme omfang som de elever i gruppe A og AB.

Figur 2 viser den aggregerede andel af elever, der er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole. Unge går i hovedreglen i gang med en uddannelse inden for kort tid efter endt grundskole. Derfor er 96 pct. af alle elever i Gruppe C gået i gang inden for 5 år. Til sammenligning er 70 pct. af BSK-eleverne gået i gang inden for de 5 år, hvilket er en signifikant større andel end blandt Gruppe AB eleverne, hvor 62 pct. er gået i gang inden for 5 år.

Figur 2. Andel elever, der er i gang med uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole. Procent.

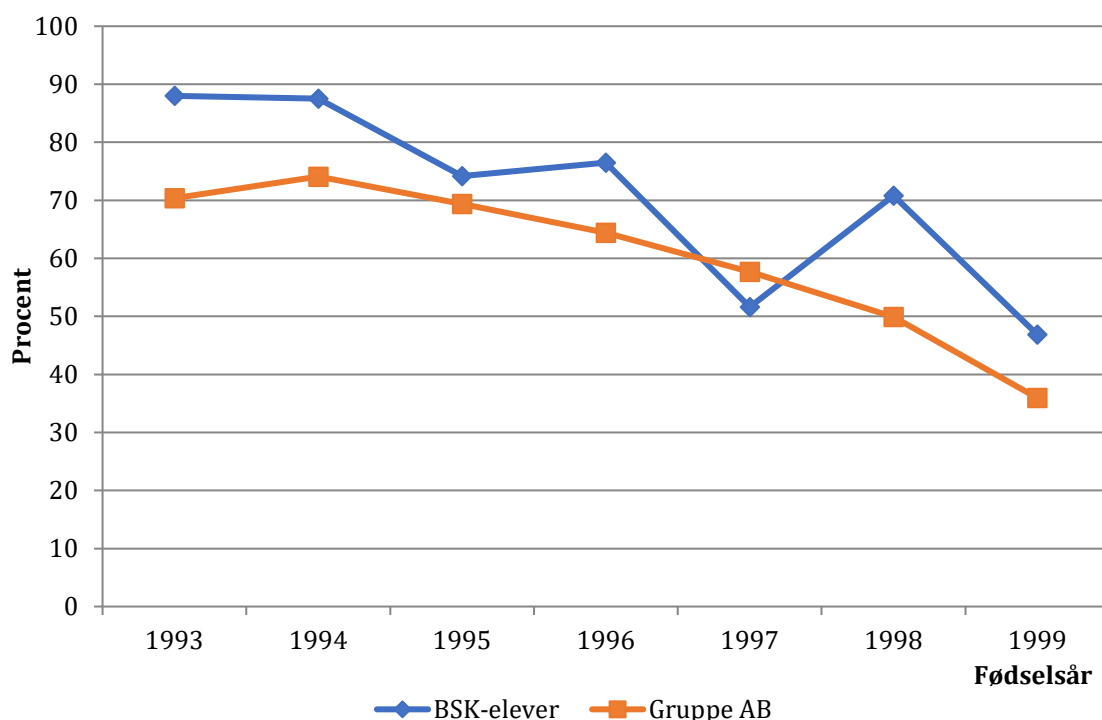

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Gruppe B eleverne ligger også for dette udfaldsmål tættere på Gruppe C eleverne end på BSK-eleverne og Gruppe A eleverne (figur 3). 82 pct. af Gruppe B eleverne påbegynder en uddannelse inden for 5 år efter endt grundskole, sammenlignet med 96 pct. af Gruppe C eleverne.

Fordi grupperne af elever er sammensat af årgangene 1993-1999 kan man i bilagstabel 2.2 se, at gennemsnittet på 70 pct. for BSK-eleverne dækker over, at 88 pct. af BSK-eleverne fra årgang 1993 og årgang 1994 er gået i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole, mod 74 pct. af årgang 1995-eleverne og 77 pct. af årgang 1996-eleverne. Disse tal er gengivet i figur 3 sammen med andelen for Gruppe AB eleverne.

Figur 3. Andel elever, der er i gang med uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole. Opdelt per årgang. Procent.

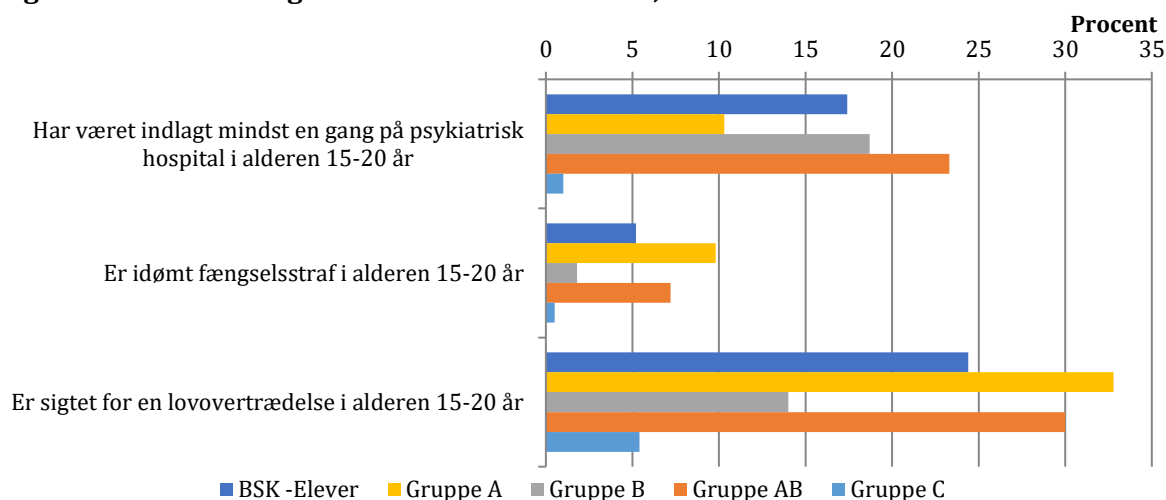

Figur 3 viser, at selvom andelen af BSK-elever, der er i gang med uddannelse inde der er gået 5 år efter endt grundskole, ligger tæt på andelen af Gruppe AB elever, der også er i gang inden for 5 år, så ligger alle årgange af BSK-elever på nær en andelsmæssigt lidt højere end Gruppe AB eleverne. Det er bl.a. denne forskel, vi vil efterprøve vha. matching metoden i næste afsnit.

Udfaldsmål 3), indlæggelse på psykiatrisk hospital, udgør et relevant mål for den unges psykiske ustabilitet. Via data fra Landspatientregistret markerer vi, om den unge har været heldøgnspatient på et psykiatrisk hospital mindst én gang i perioden mellem den unges 15- og 20-års fødselsdag.

Udfaldsmålene 4) og 5) søger at indfange de unges kriminelle adfærd. Førstnævnte udfaldsmål er meget restriktivt, idet vi måler, om den unge er blevet idømt en ubetinget frihedsstraf i form af fængsel. Der er med andre ord ikke blot tale om bødestraffe. Sidstnævnte udfaldsmål er mindre restriktivt, idet vi måler, om den unge er sigtet og ikke nødvendigvis dømt for en kriminel handling i alderen 15 til 20 år. Imidlertid er dette udfaldsmål forholdsvis restriktivt, idet vi ekskluderer de sigtelser, der hører ind under færdselsloven (det vil sige sigtelser for mangler ved køretøj, sigtelser for spirituskørsel eller færdselsuheld). Figur 4 viser andelen af unge, der har markeringer i udfaldsmål 3) til 5).

Figur 4. Andel elever, der har været indlagt på psykiatrisk hospital mindst en gang, er idømt en fængselsstraf eller er sigtet for en lovovertrædelse, i alderen 15-20 år. Procent.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

BSK-eleverne har været indlagt på psykiatrisk hospital i samme grad som Gruppe B-eleverne, men i mindre omfang end Gruppe AB-eleverne. BSK-eleverne er mindre kriminelle end både Gruppe A eleverne og Gruppe AB eleverne, hvilket kan indikere, at den undervisning og behandling, BSK-eleverne har fået, har en anderledes indflydelse på senere psykisk ustabilitet og risikoadfærd, end det, der gives i andre dagbehandlingstilbud.

Vi har valgt at undlade at se på udfaldsmål, der handler om selvforsørgelse og beskæftigelse. Det skyldes den aldersmæssige afgrænsning af datagrundlaget, årgang 1993-1999, hvilket betyder, at ældste årgang er 23 år i 2016, hvor vi har de nyeste tal. I den alder er der ganske få, der er færdig med deres uddannelse og derfor få, der er i beskæftigelse.

5 Virkningen af at have gået på en af Behandlingsskolerne

I dette afsnit præsenterer vi hovedresultaterne af effektmålingerne af at have været elev på en af Behandlingsskolerne. I tabel 3 viser vi virkningen af at gå på en Behandlingsskole i forhold til Gruppe AB elever, der både er elever på andre dagbehandlingstilbud end Behandlingsskolerne OG har 2 eller flere psykiatriske diagnoser.

Kolonne 1 og 2 fra venstre viser de ubetingede andele for BSK-eleverne og elever fra andre dagbehandlingstilbud med psykiatriske diagnoser (Gruppe AB) på de inkluderede udfaldsmål (de samme andele som er vist i tabel 2). Kolonne 3 viser, om forskellen er signifikant. Kolonne 4 og 5 viser henholdsvis virkningen af at gå på en af Behandlingsskolerne (eller ATT-værdien, som er beskrevet s. 7) og signifikansen af denne, mens de to sidste kolonner viser det antal elever, der er med i analysen af det specifikke udfaldsmål. Virkningseffekten måles som forskellen mellem BSK-elevernes og Gruppe AB-elevernes gennemsnit, når vi har betinget på de baggrundsfaktorer, vi præsenterede i afsnit 3. Derfor kan man ikke nå frem til effektstørrelsen ved at udregne forskellen mellem de to ubetingede andele i de to kolonner til venstre.

Tabel 3. Sammenligning af BSK-elever og gruppe AB-elever.

	Andele i pct. Andre dagbeh. tilbud med 2+ psyk. Gruppe AB			Antal	
	BSK- Elever	ATT, procentpoint		BSK- elever	Gr. AB- elever
I gang med uddannelse inden for:					
1. år efter endt grundskole	43,5	38,1	6,2	209	2184
2. år efter endt grundskole	55,2	41,4 ***	14,1 ***	163	1884
3. år efter endt grundskole	46,7	38,0 *	6,5	135	1570
4. år efter endt grundskole	45,5	32,8 **	12,4 **	101	1238
5. år efter endt grundskole	31,6	27,2	2,0	76	901
I gang inden der er gået 5 år efter endt grundskole	70,3	62,3 **	8,1 **	209	2.184
<u>Andre udfaldsmål:</u>					
Har været indlagt mindst en gang på psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år	17,4	23,3 **	-5,3 *	230	2.363
Er idømt fængselsstraf i alderen 15-20 år	5,2	7,2	-3,6 **	230	2.363
Er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år	24,4	30,0 *	-6,3 **	230	2.363

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Anm: t-test mellem BSK-eleverne og de respektive sammenligningsgrupper. * 90 pct. signifikansniveau, ** 95 pct. signifikansniveau, *** 99 pct. signifikansniveau.

Det fremgår af tabel 3, at der ikke er forskel på BSK-eleverne og Gruppe AB eleverne med hensyn til, hvor store andele, der er i gang med en uddannelse i 1., 3. og 5. år efter endt grundskole. Når vi derimod ser på sandsynligheden for at være i gang inden for 2. og 4. år efter endt grundskole, ser vi, at denne er signifikant højere for BSK-eleverne set i forhold til elever fra Gruppe AB. Således er sandsynligheden for at være i gang i 2. år efter endt grundskole 14,1 procentpoint højere for BSK-eleverne og 12,4 procentpoint højere, når vi ser på 3. år. Dvs. at BSK-eleverne i højere grad end andre dagbehandlingstilbudselever med minimum 2 psykiatriske diagnoser (Gruppe AB-eleverne) er i gang med en uddannelse i årene efter, de har forladt grundskolen.

Når vi ser på, om eleverne har påbegyndt en uddannelse inden for de første 5 år efter endt grundskole, dvs. det aggregerede uddannelses-mål over de første fem år, er forskellen på 8,1 procentpoint. Dvs. der er en signifikant større andel af BSK-eleverne, der påbegynder en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole, set i forhold til Gruppe AB-eleverne.

Det overordnede billede, der tegner sig, når man betragter tabel 3, er, at BSK-elever alt andet lige har en større sandsynlighed for at være i gang med en ungdomsuddannelse set i forhold til Gruppe AB-eleverne. De største effekter findes, når vi ser på andelen af elever, der er i gang med en uddannelse i det 2. og 4. år efter afsluttet grundskole, mens de andre år viser positive men ikke-signifikante forskelle.

Når vi måler effekt på de andre udfaldsmål, finder vi kun signifikant negative effekter. Det betyder, at BSK-eleverne har signifikant lavere sandsynlighed for at have været indlagt på et psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år (-5,3 procentpoint), for at være idømt fængselsstraf (-3,6 procentpoint) og for at være sigtet for en lovovertrædelse i samme aldersinterval (-6,3 procentpoint) end Gruppe AB eleverne.

6 Diskussion og opsamling

Resultaterne af denne analyse viser, at elever, der har gået på en af Behandlingsskolerne (BSK-elever), har en større sandsynlighed for at være i gang med en uddannelse i årene efter grundskolens afslutning set i forhold til en gruppe af elever med 2 eller flere psykiatriske diagnoser, der har gået på andre

dagbehandlingstilbud (Gruppe AB-eleverne). Forskellen er lille og ikke signifikant i flere årene, mens den er relativt stor (12-14 procentpoint) og robust overfor ændringer i metodespecifikation for 2. og 4. år efter endt grundskole. Analysen viser desuden, at BSK-eleverne i 15-20-årsalderen er signifikant mindre indlagt på psykiatriske afdelinger end Gruppe AB-eleverne, samtidig med at de i signifikant mindre omfang er blevet sigtet for lovovertrædelser og idømt fængselsstraffe.

For at kunne udtale os om den isolerede betydning af at gå på en af Behandlingsskolerne har vi afgrænset sammenligningsgruppen til elever, der er sammenlignelige med de elever, der er i fokus. Det har vi gjort på to måder. Fordi Behandlingsskoleeleverne udgør en udsat gruppe af elever, har vi for det første afgrænset sammenligningsgruppen til en gruppe af elever, der går på andre dagbehandlingstilbud, og som har 2 eller flere psykiatriske diagnoser ligesom stort set alle BSK-elever. Vi måler derfor den relative effekt af at have gået på en af Behandlingsskolerne set i forhold til alternative indsatser for den samme type elever som BSK-eleverne. Ved at vælge elever fra andre dagbehandlingstilbud, der har min. 2 psykiatriske diagnoser (Gruppe AB), vælger vi en gruppe elever, der er en reel sammenligningsgruppe for BSK-eleverne, da de potentielt selv kunne have været elever på en af Behandlingsskolerne. For det andet anvender vi Propensity Score Matching til at udvælge udsatte elever, der ligner BSK-eleverne på en række observerbare forhold, der både er knyttet til eleverne selv og deres familie. På den måde kan vi i højere grad sikre os, at eleverne i sammenligningsgruppen i al væsentlighed ikke afviger fra BSK-eleverne på forhold, som vil kunne forklare, at de to grupper klarer sig forskelligt i udfaldsmålene.

Selvom den anvendte analysemetode øger sandsynligheden for, at der opnås retvisende effektestimater, kan det ikke afvises, at der er forskelle mellem BSK-eleverne og eleverne i sammenligningsgruppen, som vi ikke har taget højde for og som kan skabe bias i resultaterne. Særligt ved brug af registerdata gælder det, at en række livsforhold ikke kan observeres. Det gælder for eksempel udadreagerende adfærd hos barnet eller den unge, manglende venskaber, dysfunktionel familie, misbrugsproblemer mm. Vi antager derfor, at de relativt detaljerede registeroplysninger, vi indhenter (fx psykiske diagnoser hos mor, fars kriminalitet, barnets anbringelse etc.), er tilstrækkeligt korrelerede med disse uobserverede faktorer (livsforhold) til, at de ikke underminerer resultaterne.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at enkelte af resultaterne er usikre, fordi de er baseret på små stikprøver. Det gælder i særdeleshed resultater målt 4 til 5 år efter endt grundskole, da der for flere elevers vedkommende ikke er gået 4-5 år efter endt grundskole endnu. Det samme gør sig gældende for kriminel adfærd, da ex. fængsling af unge mennesker er sjældent forekommende og derfor behæftet med større usikkerhed, når det analyseres på denne måde.

Litteratur

Abadie, A. & Imbens, G.W. (2009): Matching on the Estimated Propensity Score (NBER Working Paper No. 15301), National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA.

Austin, P. C. (2011): An Introduction to Propensity Score Methods for Reducing the Effects of Confounding in Observational Studies. *Multivariate Behavioral Research*, 46, s. 399-424.

Becker, S.O. & A. Ichino (2002): Estimation of Average Treatment Effects Based on Propensity Scores. *Stata Journal*, 2(4), s. 358-377.

Behandlingsskolerne (2017): Kvalitetsrapport 2015/2016. København: Behandlingsskolerne.

Bilag 1 Matching-metode

Vi har anvendt *matching-metoden* i effektanalysen i denne undersøgelse. Grundlæggende går matching ud på at sammenligne en BSK-elev med en elev fra den samlede elev-population, som ligner mest muligt i alle henseender, bortset fra det at have gået på en af Behandlingsskolerne. Matching er generelt en metode, der kan anvendes til at korrigere for skævhed i selektion ind i Behandlingsskolerne ved at betinge på observerbare karakteristika (Becker & Ichino, 2002). Det vil sige, at effekten af at have gået på en af Behandlingsskolerne måles som forskellen i udfaldsmål mellem gruppen af deltagere, som her er BSK-eleverne, og gruppen af ikke-deltagere, som er andre elever, efter at der er kontrolleret for en lang række observerbare karakteristika.

Antagelsen bag denne tilgang er, at al systematisk forskel mellem gruppen af deltagere og gruppen af ikke-deltagere kan fjernes ved at kontrollere for observerbare forskelle, således at der ikke er systematiske forskelle mellem de to grupper, som påvirker deres efterfølgende udfaldsmål. Dette stiller naturligvis store krav til data, idet vi skal kunne kontrollere for *alle* systematiske forskelle mellem BSK-eleverne og eleverne i kontrolgruppen. Vi har, i registerdata, ikke adgang til alle tænkelige oplysninger, der har betydning for, hvorvidt en elev har gået på en af Behandlingsskolerne eller ej. Derfor laver vi den antagelse, at de informationer, vi kontrollerer for, er tilstrækkeligt korrelerede med sådanne uobserverede karakteristika, til at vi kan beregne en eventuel effekt, der ikke er påvirket af systematiske forskelle. Sammenligningen med andre elever, der matcher BSK-eleverne, bevirker endvidere, at der sammenlignes med elever, der i forvejen er identificeret til også at have problemer af forskellig art. Det mindsker i udgangspunktet risikoen for stor selektions-skævhed.

Det er centralt for matching-metoden, at der matches på observerbare karakteristika, der ligger forud for den indsats, man ønsker at måle på. Vi vælger her at matche, når børnene er 6 år og skal starte i skole, da vi ved skolestart ikke forventer, at der er taget nogen beslutning om hvorvidt barnet skal ende i en af Behandlingsskolerne. Gennem registerdata finder vi en række generelle socioøkonomiske karakteristika for forældrene og børnenes foranstaltningshistorik ved 6-års alderen.

Estimationsproceduren er således:

- 1) Der estimeres en *propensity score* for at gå på en Behandlingsskole både for alle BSK-elever og for andre elever (dvs. en sandsynlighed for at have gået på en Behandlingsskole). Denne estimeres ved hjælp af en logistisk regressionsmodel, hvori der kontrolleres for alle de observerede variable i 6-års alderen, der vurderes at kunne have betydning for, hvorvidt man går på en Behandlingsskole eller ej.
- 2) For hver BSK-elev udtrækkes de 10 elever, der ikke har gået på en Behandlingsskole, men som har en *propensity score* tættest på BSK-elevens propensity score (denne metode kaldes 'nearest neighbour matching'). Denne gruppe udgør den faktiske kontrolgruppe.
- 3) Der foretages analyse af *common support* og *balancing* egenskaber. Det vil sige, hvorvidt den faktiske kontrolgruppe og BSK-eleverne minder tilstrækkeligt om hinanden – både målt på fordelingen for propensity score og på de observerede karakteristika.
- 4) Den gennemsnitlige effekt for et givet udfaldsmål estimeres som forskellen mellem gennemsnittet af udfaldsmålet for BSK-eleverne og gennemsnittet af udfaldsmålet for den faktiske kontrolgruppe. Effekten estimeres med STATAs *TEFFECT* kommando, der kan korrigere standardafvigelse, så de tager højde for, at propensity scoren er estimeret (Abadie & Imbens, 2009).
- 5) Der udføres tjek af matchingkvalitet for at undersøge om den model, man anvender, er korrekt specificeret (se et eksempel i bilag 4).

I modellen til Propensity Score Matching inddrager vi så vidt muligt alle de relevante faktorer, der har en betydning for, om eleven har behov for at gå på en af Behandlingsskolerne. De faktorer, vi finder relevante, er faktorer knyttet til eleven: køn, etnicitet, alder, har fået en eller flere psykiatriske

diagnoser, er blevet anbragt, og har modtaget forebyggende foranstaltninger, de sidste tre faktorer målt inden barnet fylder 7 år, og faktorer knyttet til elevens forældre: mors højeste fuldførte uddannelse, mors forsørgelsesgrundlag, mors civilstand, om mor har to eller flere psykiatriske diagnoser, mors alder, og antal fængselsstraffe, som far er idømt, de sidste tre faktorer målt inden barnet fylder 7 år.

For at effektmålingen faktisk afdækker effekten af at gå på Behandlingsskolerne og ikke andre forskelle, er det nødvendigt, at sammenligningsgruppen i al væsentlighed ikke afviger fra gruppen af BSK-elever før de starter på Behandlingsskolerne på baggrundsforhold, som samtidig kan forklare, at de to grupper vil klare sig forskelligt i udfaldsmålene. Derfor benytter vi de ovennævnte faktorer fra barnet er 6 år med den antagelse, at der ved skolestart ikke er tænkt på, om eleven skal på en Behandlingsskole eller ej. Denne antagelse kan ikke testes men kun sandsynliggøres og eksperimentelt afprøves i følsomheds- og robusthedsanalyser samt test af matchingkvalitet.

Når vi betinger på alle disse relevante faktorer, tager vi højde for mange af de forhold, der har indflydelse på elevernes sandsynlighed for at gå på en Behandlingsskole. Den estimerede propensity-score er et udtryk for sandsynligheden for at gå på en Behandlingsskole, betinget på ovenstående faktorer. Således vil en person, der har gået på en Behandlingsskole og en person, der ikke har gået på en Behandlingsskole, men har samme propensity-score, have de samme værdier på de inddragede faktorer og dermed den samme sandsynlighed for at gå på en Behandlingsskole. Når propensity-scoren er estimeret, består anden del af processen i, at værdien på udfaldsvariablene (igangværende uddannelse, indlæggelse på psykiatrisk hospital, kriminalitet og sigtelser) sammenlignes mellem unge, der ud fra propensity-scoren har den samme sandsynlighed for at gå på en Behandlingsskole. Den eventuelle forskel er den såkaldte ATT (Average Treatment Effect on the Treated). ATT-værdien er således den gennemsnitlige forskel mellem BSK-elever og sammenligningsgrupperne på en givet udfaldsvariabel, når vi har taget højde for ovenstående faktorer.

I anvendelsen af statistiske modeller arbejder man med en vis statistisk usikkerhed, for at se om de forskelle, vi finder, er tilfældige eller reelle. I den forbindelse anvender vi signifikansniveauer på 90 procent (angivet ved 1 signifikansstjerne), 95 procent (angivet ved 2 stjerner) og 99 procent (3 stjerner). Med et signifikansniveau på 99 pct. er vi 99 pct. sikre på, at de resultater, vi finder, ikke er et udtryk for en tilfældig afvigelse. Vi medtager et signifikansniveau på 90 procent, fordi datagrundlaget er relativt begrænset. Her vil vi understrege, at der med et signifikansniveau på 90 procent er en del større risiko for, at vi slutninger, vi drager, er forkerte.

Et andet forhold, der knytter sig til i hvilken grad, vi kan stole på de resultater, vi finder, er hvor sensitive resultaterne er over for uobserverede forhold, der kan underminere resultaterne. PSM-metoden baserer sig på den antagelse, at vi har taget højde for alle relevante forhold, der influerer på om eleven har behov for at gå på en behandlingsskole eller ej. Hvis der imidlertid eksisterer uobserverede forhold, der samtidigt har indflydelse på om man har øget sandsynlighed for at gå på en Behandlingsskole og på udfaldsmålene, kan der opstå en skjult bias som matching-metoden ikke er robust over for. Ved hjælp af den såkaldte Mantel-Haenszel-test kan vi teste den hypotetiske betydning som uobserverede variable har for resultaterne. Selvom testen ikke direkte kan sige noget om tilstedeværelsen af uobserverede forhold eller ej, giver den et billede af, hvor sensitive resultaterne er over for disse. Med andre ord kan vi med testen vurdere, hvor forsigtige vi skal være i forhold til hvor sikre effekterne er.

Der er forskellige matching-strategier tilgængelige, men fælles for dem er, at de sammenligner udfaldsmål for individer, der har modtaget en indsats (her Behandlingsskoler) med individer i kontrolgruppen (der ikke har gået på Behandlingsskolerne). Forskellen mellem de forskellige strategier består i måden, hvorpå man finder én eller flere "naboer" til hvert individ i indsatsgruppen. Vi benytter nearest-neighbor-matching i vores analyse. I nearest-neighbor-matching udvælges for hvert individ i , der har gået på Behandlingsskolerne, et andet individ, der ikke har gået på Behandlingsskolerne med den laveste distance fra individ i . Distancen er målt ved hjælp af propensity-scoren. Et centralt valg, der

skal træffes i denne forbindelse, er antallet af "naboer". Ved at matche 1:1 opnås der mindst bias men også mindst præcision. Når antallet af potentielle matches i kontrolgruppen er stort (som i vores tilfælde), kan man med fordel sætte antallet af naboer højere for at opnå større præcision. Dette sker dog på bekostning af højere bias. For at opnå en rimelig præcision sætter vi antallet af naboer til 10. Med andre ord vælger vi for hvert individ i indsatsgruppen 10 individer i kontrolgruppen, der har en propensity-score, der minder mest muligt propensity-scoren hos individet i indsatsgruppen.

Bilag 2 Udfaldsmål

Analyserne i dette notat er baseret på registeroplysninger i Danmarks Statistik om kohorterne 1993-1999 og deres forældre.

For hver elev markerer vi det år, hvor eleven er i gang med sidste år af grundskolen. Dette årstal er dermed med til at definere 1.-5. år efter endt grundskole, hvor vi markerer, om den unge er i gang med en uddannelse eller ej. Når vi markerer "i gang med uddannelse efter endt grundskole" medtager vi alle former for uddannelser, dvs. både almen- og erhvervsrettede uddannelser, HTX, HHX, HF, erhvervsrettede uddannelser og forberedende uddannelser som produktionsskole, VUC og STX.

Bilagstabel 2.1. Definitioner på udfaldsmål

I gang med uddannelse inden for:	
<i>1. år efter endt grundskole</i>	Den unge er i gang med en uddannelse umiddelbart efter grundskolens afslutning.
<i>2. år efter endt grundskole</i>	Den unge er i gang med en uddannelse i andet år efter endt grundskole.
<i>3. år efter endt grundskole</i>	Den unge er i gang med en uddannelse i tredje år efter endt grundskole.
<i>4. år efter endt grundskole</i>	Den unge er i gang med en uddannelse i fjerde år efter endt grundskole.
<i>5. år efter endt grundskole</i>	Den unge er i gang med en uddannelse i femte år efter endt grundskole.
<i>I gang inden der er gået 5 år efter endt grundskole</i>	Markering for, om den unge overhovedet er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole.
Andre udfaldsmål:	
<i>Har været indlagt mindst en gang på psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år</i>	Markering for, om den unge har været indlagt på et psykiatrisk hospital mellem den unges 15- og 20-års fødselsdag. Indlæggelser betyder, at den unge har været heldøgnspatient og ikke deldøgnspatient.
<i>Er idømt fængselsstraf i alderen 15-20 år</i>	Markering for, om den unge er idømt en fængselsstraf i perioden mellem den unges 15- og 20-års fødselsdag. Dommene inkluderer ikke domme, der hører indunder færdselsloven.
<i>Er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år</i>	Markering for, om den unge er sigtet for en kriminel handling i perioden mellem den unges 15- og 20-års fødselsdag. Sigtelserne inkluderer ikke sigtelser, der hører indunder færdselsloven.

Bilagstabel 2.2. Andele med udfaldsmål=1, særskilt for årgangene 1993-1999 og samlet. Procent.

	Årgang							
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	I alt
1. år efter endt grundskole	44,0	46,9	35,5	50,0	32,3	58,3	40,6	43,5
Antal observationer	25	32	31	34	31	24	32	209
2. år efter endt grundskole	52,0	59,4	51,6	57,6	56,0	63,6	x	55,2
Antal observationer	25	32	31	33	25	11	6	163
3. år efter endt grundskole	52,0	62,5	32,3	35,7	52,9	x	.	46,7
Antal observationer	25	32	31	28	17	2	0	135
4. år efter endt grundskole	56,0	34,4	42,3	60,0	x	.	.	45,5
Antal observationer	25	32	26	15	3	0	0	101
5. år efter endt grundskole	25,0	33,3	27,8	x	x	.	.	31,6
Antal observationer	24	27	18	6	1	0	0	76
I gang inden der er gået 5 år efter endt grundskole	88,0	87,5	74,2	76,5	51,6	70,8	46,9	70,3
Antal observationer	25	32	31	34	31	24	32	209
Er idømt fængselsstraf i alderen 15-20 år	.	.	.	.	.	.	.	5,2
Antal observationer	25	32	31	34	31	30	47	230
Er sigtet for en lovovertrædelse i alderen 15-20 år	40,0	40,6	29,0	29,4	25,8	20,0	0	24,4
Antal observationer	25	32	31	34	31	30	47	230
Har været indlagt mindst en gang på psykiatrisk hospital i alderen 15-20 år	24,0	18,8	19,4	26,5	16,1	.	12,8	17,4
Antal observationer	25	32	31	34	31	30	47	230

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Anm.: For at undgå at vise personidentificerbare andele er celler, hvor andelen udgøres af færre end 5 observationer, uden værdiangivelse. Dvs. alle celler med markeringen "x" angiver celler med færre end 5 observationer.

Bilag 3 Beskrivelse af baggrundskarakteristika for eleverne

Til kohorterne er knyttet en række registre, der kan belyse familiernes situation i forhold til demografi, etnicitet, socioøkonomi, somatisk og psykisk helbred og kriminalitet. Anvendelsen af registerdata giver mulighed for at trække objektive informationer om baggrundskarakteristika for en række centrale dimensioner omkring børnene og deres familiebaggrund.

Stort set alle variable er lavet til dikotome variable (også kaldet dummy-variable), hvor 1 markerer variabelens indhold og 0 markerer alt andet. Baggrundskarakteristika er målt, når barnet er 6 år, enten som en markering af tilstanden, når barnet er 6 år (ex. mors uddannelsesniveau og indkomstgrundlag), eller som en summering af tilstande fra fødsel til barnet fylder 7 år (ex. anbragt, psykiatriske diagnoser og domsafgørelser).

Bilagstabel 3.1. Definitioner på inkluderede baggrundskarakteristika i matchingen

Variable knyttet til de unge <i>Drenge</i> <i>Etnisk dansk oprindelse</i> <i>Efterkommere</i> <i>Indvandrere</i> <i>Mindst en psykiatrisk diagnose inden barnet fylder 7 år</i> <i>Anbragt inden barnet fylder 7 år</i> <i>Forebyggende foranstaltninger inden barnet fylder 7 år</i>	Den unge er en dreng Den unge er af etnisk dansk oprindelse Den unge er født i Danmark af forældre, hvor ingen af dem er danske statsborgere eller er født i Danmark Den unge er født i udlandet af forældre, hvor ingen af dem er danske statsborgere eller er født i Danmark Barnet har fået stillet mindst én psykiatrisk diagnose inden 7-års fødselsdagen. Oplysningerne er indhentet fra Landspatientregistret Barnet har været anbragt i enten plejefamilie, på døgninstitution eller på et socialpædagogisk opholdssted inden 7-års fødselsdagen Barnet har modtaget forebyggende foranstaltninger inden 7-års fødselsdagen
Variable knyttet til de unges forældre, når barnet er 6 år <i>Mors alder</i> <i>Mor grundskole</i> <i>Mor gymnasial uddannelse</i> <i>Mor erhvervsfaglig uddannelse</i> <i>Mor kort videregående uddannelse</i> <i>Mor mellemlang videregående uddannelse</i> <i>Mor lang videregående uddannelse</i> <i>Mor beskæftiget</i> <i>Mor arbejdsløs</i> <i>Mor studerende</i> <i>Mor førtidspensionist</i> <i>Mor andet</i> <i>Mor gift/samlevende</i> <i>Mor ugift</i> <i>Mor fraskilt/enke</i> <i>Mor mindst én psykiatrisk diagnose</i> <i>Far indsat</i>	Mors alder (kontinuert variabel) Mors højeste fuldførte uddannelse er grundskole Mors højeste fuldførte uddannelse er en gymnasial uddannelse Mors højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsfaglig uddannelse Mors højeste fuldførte uddannelse er en kort videregående uddannelse. Korte videregående uddannelser varer ca. 1-2 år og er typisk akademi- eller erhvervsakademiuddannelser Mors højeste fuldførte uddannelse er en mellemlang videregående uddannelse. Mellemlange videregående uddannelser varer ca. 2-4 år Mors højeste fuldførte uddannelse er en lang videregående uddannelse. Lange videregående uddannelser varer samlet 5 år og er typisk delt op i en 3-årig bachelorgrad og en 2-årig kandidatgrad Mor er i beskæftigelse – enten som selvstændig eller lønmodtager Mor er arbejdsløs mindst halvdelen af året Mor er under uddannelse Mor er førtidspensionist Mor er enten pensionist, efterlønsmodtager, kontanthjælpsmodtager, på sygedagpenge eller lignende Mor er gift eller samlevende Mor er ugift Mor er fraskilt eller enke Mor har mindst én psykiatrisk diagnose inden det år, barnet fylder 7 år Antal gange far har fået en domsafgørelse inden barnet fylder 7 år. Dommene inkluderer ikke domme, der hører ind under færdselsloven

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Bilagstabel 3.2 opsummerer baggrundskarakteristika for børnene og de unge, mens bilagstabel 3.3 viser karakteristika for mødrene.

BSK-eleverne ligner langt hen ad vejen elever på andre dagbehandlingstilbud (Gruppe A), når vi ser på køn, etnicitet, andelen med psykiatriske diagnoser som 7-årige og andelen i forebyggende foranstaltninger (se bilagstabel 3.2). Samtidig ser vi, at der er en signifikant mindre andel af BSK-eleverne, der er blevet anbragt inden de fylder 7 år (5,2 pct.) sammenlignet med elever i andre dagbehandlingstilbud (11,9 pct.).

Sammenligner vi BSK-eleverne med de andre sammenligningsgrupper (Gruppe B og AB), indikerer de mange stjerner, at BSK-eleverne i mindre grad ligner elever med 2 eller flere psykiatriske diagnoser, også selvom 94,3 pct. af BSK-eleverne selv har 2 eller flere psykiatriske diagnoser. Den mest markante forskel er ift. anbringelse, hvor Gruppe B-elever har været anbragt i langt mindre grad, mens Gruppe AB elever har været anbragt i langt større grad end BSK-eleverne.

Bilagstabel 3.2. Baggrundskarakteristika på børneniveau, baseret på børn og unge født i 1993-1999. Procent.

	BSK-Elever	Andre dagbehandlings-tilbud Gruppe A	Børn med 2+ psyk. diagnoser Gruppe B	Andre dagbeh. tilbud med 2+ psyk. diagnoser Gruppe AB	Alle andre børn og unge Gruppe C
Drenge	66,5	69,1	50,8 ***	63,3	51,2 ***
Etnisk dansk oprindelse	83,5	87,4	95,3 ***	94,1 ***	89,9 ***
Efterkommere	12,2	8,9	3,1 ***	3,9 ***	6,8 **
Indvandrere	4,3	3,6	1,6 **	2,0 *	3,2
<u>Kontakt med det psykiatriske system</u>					
Diagnosticeret psykiatrisk inden de fylder 7 år	10,4	7,7	11,5	15,0 **	1,0 ***
Mindst to psykiatriske diagnoser i 2016 (uanset barnets alder)	94,3	60,2 ***	100,0 ***	100,0 ***	10,0 ***
<u>Kontakt med det sociale system</u>					
Anbragt inden de fylder 7 år	5,2	11,9 ***	3,8 *	11,9 ***	1,0 ***
Forebyggende foranstaltninger inden de fylder 7 år	9,1	11,5	5,1 ***	10,9	1,4 ***
Antal observationer	230	5.675	22.355	2.363	478.875

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Anm: t-test mellem BSK-eleverne og de respektive sammenligningsgrupper. * 90 pct. signifikansniveau, ** 95 pct. signifikansniveau, *** 99 pct. signifikansniveau.

Sammenligner vi endelig BSK-elever med alle andre børn og unge (Gruppe C) kan vi se, at BSK-eleverne adskiller sig markant på alle parametre bortset fra andelen af indvandrere. Således er Gruppe C i langt mindre grad drenge, psykiatrisk diagnosticerede, anbragte og modtagere af forebyggende foranstaltninger.

I bilagstabel 3.3 vender vi blikket mod baggrundskarakteristika knyttet til de unges forældre. Her benytter vi hovedsageligt mors karakteristika, da stort set alle børn og unge har en mor, vi kan trække karakteristika på. En relativt stor andel af udsatte børn og unge har ikke registreret en far i registerdata og der findes dermed ikke baggrundskarakteristika.

Bilagstabel 3.3 viser, modsat bilagstabel 3.2, at mødrene til BSK-eleverne i højere grad ligner mødre til Gruppe AB eleverne, end de ligner mødre til Gruppe A eleverne. Overordnet tegner der sig dog et billede af, at mødre til BSK-elever er ældre og har højere uddannelsesniveau end mødre til elever i andre dagbehandlingstilbud og mødre til elever med 2 eller flere psykiatriske diagnoser.

Det er altså nærliggende at tro, at BSK-eleverne har haft samme opvækst – hvis vi kan måle opvækst på de objektive parametre fra registerdata – som elever i andre dagbehandlingstilbud med 2 eller flere psykiatriske diagnoser (Gruppe AB).

Bilagstabel 3.3. Baggrundskarakteristika på forældreniveau, målt ved skolestart (dvs. 6 års alderen), baseret på børn og unge født i 1993-1999. Procent.

	Elever på BSK	Andre dagbehandlings- tilbud Gruppe A	Børn med 2+ psyk. diagnoser Gruppe B	Andre dagbeh. OG 2+ psyk. diagn. Gruppe AB	Alle andre børn og unge Gruppe C
Mors alder (gnst)	35,2	33,7 ***	34,8	34,0 ***	35,4
<u>Mors højeste uddannelsesniveau</u>					
Grundskole	35,2	50,0 ***	30,4	42,7 **	21,1 ***
Gymnasial uddannelse	7,8	5,1	6,6	5,6	7,5
Erhvervsfaglig uddannelse	28,3	26,7	35,7 **	29,5	36,6 ***
Kort videregående	1,7	2,3	4,0 **	3,0	4,8 ***
Mellemlang videregående	14,8	7,4 ***	15,5	11,1 *	19,2 *
Lang videregående	5,2	2,2 **	4,1	3,2 *	6,3
<u>Mors forsørgelsesgrundlag</u>					
Beskæftiget	50,9	43,6 **	65,4 ***	52,2	73,1 ***
Arbejdsløs	7,0	11,1 **	9,9 *	10,0 *	8,1
Studerende	4,3	1,8 *	2,9	2,3	2,4
Førtidspensionist	2,6	3,9	2,8	3,7	1,3
Kontanthjælpsmodtager	27,4	33,8 **	14,3 ***	26,8	8,9
<u>Mors civilstand</u>					
Gift/samlevende	41,7	42,3	57,4 ***	42,0	69,7 ***
Ugift	33,5	35,2	26,2 **	35,5	18,7 ***
Fraskilt/enke	19,1	18,9	13,8 **	19,2	8,3 ***
<u>Mors kontakt med det psykiatriske system</u>					
Indlagt på psykiatrisk afd.	4,8	6,6	3,9	7,5 *	1,5 ***
Mindst to psykiatrisk diagnose	17,0	16,1	10,5 ***	18,2	4,6 ***
Mindst to psykiatrisk diagnose i 2016 (uanset barnets alder)	32,6	32,4	22,8 ***	33,2	10,7 ***
<u>Fars kontakt med straffeloven</u>					
Antal fængselsstraffe (kontinuert variabel)	0,67	0,67	0,28 ***	0,58	0,13 ***
Antal observationer	230	5.675	22.355	2.363	478.875

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Anm: t-test mellem BSK-eleverne og de respektive sammenligningsgrupper. * 90 pct. signifikansniveau, ** 95 pct. signifikansniveau, *** 99 pct. signifikansniveau.

Bilag 4 Undergrupper inden for psykiatriske diagnoser

Alle somatiske og psykiatriske diagnoser er klassificeret efter det samme ICD-10 system udformet af WHO. ICD er forkortelse for "International Classification of Diseases" og ICD-10 markerer således, at det er den tiende udgave af dette system.

ICD-10 koden består af to bogstaver, hvor det første altid er D for diagnose, og op til fire tal. Systemet er opdelt i 22 distinkte kapitler for forskellige hovedgrupper af sygdomme, og under hver hovedgruppe findes der en række undergrupper. Psykiatriske diagnoser er defineret ved bogstaverne DF og er opdelt i 11 undergrupper.

Når vi bruger definitionen 'min. 2 psykiatriske diagnoser' til at specificere en specialgruppe af BSK-eleverne (BSK-PSYK) samt sammenligningsgrupperne B og AB, betyder det at vi udvælger de børn og unge, der har fået stillet mindst 2 psykiatriske diagnoser fra 2 forskellige undergrupper inden for diagnosegrupperingen af DF. Disse undergrupper er vist i bilagstabel 4.1 nedenfor.

Bilagstabel 4.1. Oversigt over undergrupperne inden for psykiatriske diagnoser

Kode	Undergruppe
[DF00-DF99]	Psyriske lidelser og adfærdsræssige forstyrrelser
[DF00-DF09]	Organiske inklusive symptomatiske psyriske lidelser
[DF10-DF19]	Psyriske lidelser og adfærdsræssige forstyrrelser forårsaget af brug af psykoaktive stoffer
[DF20-DF29]	Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser
[DF30-DF39]	Affektive sindslidelser
[DF40-DF48]	Nervøse og stress-relaterede tilstande samt tilstande med psykisk betingede legemlige symptomer
[DF50-DF59]	Adfærdsændringer forbundet med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer
[DF60-DF69]	Forstyrrelser i personlighedsstruktur og adfærd i voksenalderen
[DF70-DF79]	Mental retardering
[DF80-DF89]	Psyriske udviklingsforstyrrelser
[DF90-DF98]	Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser sædvanligvis opstået i barndom eller adolescens

Kilde: SKS-browser (<http://www.medinfo.dk/sks/brows.php>) og <http://www.netpsych.dk/articles.aspx?id=47>

Barnet har 2 distinkte psykiatriske diagnoser, hvis han/hun ex. har en diagnose fra DF2-gruppen og en diagnose fra DF9-gruppen, mens barnet kun har 1 psykiatrisk diagnose, hvis de to diagnoser, der er givet, begge ligger inden for samme undergruppe, ex. DF900 (adfærdsforstyrrelser med hyperaktivitet) og DF941 (reaktiv tilknytningsforstyrrelse).

Bilag 5 Matchingkvalitet

Når man benytter propensity score matching er det væsentligt at undersøge om den model, man anvender, er korrekt specificeret. Det involverer blandt andet en undersøgelse af, om der er nogen forskel i fordelingerne på de inddragede kontrolvariable mellem BSK-elever og elever i én af sammenligningsgrupperne, der har de samme estimerede propensity-scorer. Hvis der forbliver systematiske forskelle i elevernes baggrundskaraktistika efter matchingen, indikerer det, at propensity score-modellen ikke er specificeret korrekt. Efter matchingen bør der med andre ord være opnået tilstrækkelig balance mellem grupperne i forhold til fordelingerne på de faktorer, vi inddrager i modellen.

For at vurdere matchingkvaliteten sammenligner vi de standardiserede forskelle i gennemsnit før og efter matching på alle de variable, vi inkluderer i vores analyse. De standardiserede forskelle kan benyttes til at sammenligne gennemsnittene mellem BSK-elever og sammenligningsgruppen uden at være influeret af populationsstørrelsen og den enhed, som variablene måles i. Selvom der ikke er enighed om, hvor store de standardiserede forskelle skal være, før balanceringen ikke er tilstrækkelig, antages det i litteraturen, at de standardiserede forskelle efter matchingen helst ikke må overskride 0,1 (Austin, 2011). I bilagstabel 5.1 viser vi de standardiserede forskelle før og efter matching mellem BSK-elever og gruppe AB-elever på det udfaldsmål, der angiver, om eleverne er i gang med en uddannelse i 2. år efter grundskolens afslutning:

Bilagstabel 5.1. Tjek af Matchingkvaliteten. Udfaldsmål: den unge er i gang med en uddannelse inden der er gået 5 år efter endt grundskole. BSK-elever mod gruppe AB-elever. Standardiserede forskelle.

	Standardiserede forskelle	
	Før matching	Efter matching
Dreng	0,067	-0,040
Efterkommer	0,306	0,037
Indvandrer	0,120	0,002
Barn er diagnosticeret psykiatrisk før 7 års-alderen	-0,111	0,032
Barn har været anbragt inden 7-årsalderen	-0,218	0,024
Barn har modtaget forebyggende foranstaltninger inden 7-årsalderen	-0,047	0,029
Mor har mindst to psykiatriske diagnoser før barnet fylder 7 år	-0,010	0,024
Mors alder når barnet er 6 år	0,198	0,014
Mors højeste uddannelsesniveau er en gymnasial uddannelse	0,098	0,001
Mors højeste uddannelsesniveau er en erhvervsfaglig uddannelse	-0,057	-0,021
Mors højeste uddannelsesniveau er en kort videregående uddannelse	-0,109	0,025
Mors højeste uddannelsesniveau er en mellemlang videregående uddannelse	0,121	-0,026
Mors højeste uddannelsesniveau er en lang videregående uddannelse	0,093	-0,006
Mor er arbejdsløs	-0,075	0,048
Mor er studerende	0,112	-0,008
Mor er førtidspensionist	-0,050	-0,014
Mor er kontanthjælpsmodtager	0,018	0,008
Mor har andet forsørgelsesgrundlag	-0,045	0,022
Mor er skilt	-0,001	0,001
Mor er ugift	-0,029	-0,009
Manglende informationer på far	0,073	-0,016
Fars antal af fængselsstraffe	0,028	0,017

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Af bilagstabel 5.1 fremgår det, at der før matchingen er en del variable, hvor de standardiserede forskelle i gennemsnit mellem BSK-eleverne og gruppe AB-eleverne overskrider 0,1: Det gælder andelen af børn, der er indvandrere eller efterkommere; andelen af elever, der er diagnosticeret psykiatrisk før 7-årsalderen; andelen af børn der har været anbragt før 7-årsalderen; mors alder, når barnet er 6 år; andelen af mødre med kort- eller mellemlang videregående uddannelse som højeste uddannelsesniveau og andelen af mødre der er studerende (markeret med fed skrift i bilagstabel 5.1). Efter matchingen er alle de standardiserede forskelle imidlertid under 0,1, hvilket indikerer, at den propensity score-model, vi har anvendt, er i stand til at korrigere for de umiddelbare forskelle, der eksisterer mellem BSK-eleverne og gruppe AB-eleverne.

Samme tendens gør sig gældende, når vi betragter alle de andre udfaldsmål, vi anvender i notatet (af pladshensyn viser vi ikke resultaterne her). Overordnet vidner dette om, at de inddragede kontrolvariable er balanceret efter matchingen og at propensity score-modellen således er korrekt specificeret.

9. Bilag 2 – VIVE Sidepapir

Mette Lausten og Asger Graa Andreassen

Dette lille sidepapir er et supplement til notatet "Elever fra Behandlingsskolerne – Hvordan klarer de sig efter endt grundskole sammenlignet med andre elever?". Her viser vi deskriptivt, hvad eleverne fra Behandlingsskolerne foretager sig de første fem år efter endt grundskole, sidestillet med hvad eleverne fra gruppe AB laver. Gruppe AB eleverne er – som i notatet – defineret som elever med 2 eller flere psykiatriske diagnoser, der har modtaget undervisning på andre dagbehandlingstilbud end Behandlingsskolerne, og er dermed den gruppe elever, der er mest sammenlignelige med eleverne fra Behandlingsskolerne.

Status for, hvad eleverne laver 1-5 år efter grundskolen, er opdelt i 11 kategorier, hvor definitionen af kategorierne, og hvad der ligger til grund for opdelingen, er beskrevet sidst i papiret i afsnittet om data og fremgangsmåde. Tabel 1 viser andelen for eleverne fra Behandlingsskolerne, mens tabel 2 viser andelen for gruppe AB eleverne.

Tabel 1. Elever fra Behandlingsskolerne opdelt efter hvad de laver 1 til 5 år efter endt grundskole. Procent.

	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Gymnasial uddannelse	11,4	10,3	8,9	9,1	n<5
Erhvervsfaglig uddannelse	16,6	21,8	22,2	19,2	21,0
Forberedende uddannelse	16,6	21,2	20,7	20,2	n<5
Videregående uddannelse	0,0	0,0	0,0	n<5	n<5
Grundskole (10. eller 11. klasse)	0,0	3,6	n<5	0,0	0,0
Beskæftiget	n<5	n<5	3,7	6,1	11,3
Kontanthjælpsmodtager	4,3	11,5	20,0	22,2	33,9
Førtidspensionist	0,0	n<5	n<5	n<5	n<5
Arbejdsløs					
eller sygedagpengemodtager	0,0	0,0	0,0	0,0	n<5
Uden for arbejdsstyrken	15,6	26,1	20,7	17,2	24,2
Ikke i uddannelse	35,5	5,5	3,7	6,1	9,7
Procentgrundlag	211	165	135	99	62

Anm.: Markeringen 'n<5' viser, at antal personer i cellen er mindre end fem og at andelen derfor ikke må vises. Tallene er baseret på elever, der har afsluttet grundskolen senest i 2015.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Bilagstabel 1 viser det antal elever, der ligger til grund for andelen i tabel 1, mens bilagstabel 2 viser hvilke årgange, der placerer sig i 1., 2., 3., 4. og 5. år efter endt grundskole.

Af tabel 1 kan vi se, at 44,6 pct. af alle BSK-eleverne samlet set går videre direkte fra grundskolen til en uddannelse; 11,4 pct. starter på en gymnasial uddannelse, 16,6 pct. på en erhvervsfaglig uddannelse og 16,6 pct. på en forberedende uddannelse. 15,6 pct. er uden for arbejdsstyrken, og 35,5 pct. har ikke påbegyndt en uddannelse i umiddelbar forlængelse af grundskolens afslutning.

I 2. år mindskes procentgrundlaget fordi vi ikke kan kortlægge uddannelsestyper eller forsørgelsesgrundlag for alle 211 elever to år frem. De elever, der falder ud i 2. år, har således afsluttet grundskolen i 2015 og kan kun observeres i 1. år efter grundskolen. Ikke desto mindre kan vi i 2. år se en ca. 5 procentpoints forøgelse i andelen af elever fra

Behandlingsskolerne, der går på erhvervsfaglige og forberedende uddannelser. Desuden ser vi en forøgelse i andelen elever fra Behandlingsskolerne, der modtager kontanthjælp og en forøgelse i andelen, der falder uden for arbejdsstyrken. Med det relativt begrænsede datagrundlag kan vi ikke kortlægge alle overgange fra én bestemt kategori i 1. år til én bestemt kategori i 2. år. Med andre ord kan vi fx ikke beskrive, hvordan gruppen af elever på erhvervsfaglige uddannelser i 1. år fordeles på alle de 11 mulige kategorier i 2. år – dertil er datagrundlaget for spinkelt. Ved både at slå uddannelseskategorierne sammen til én uddannelseskategori og de resterende seks statuskategorier sammen til én andet-kategori kan vi imidlertid illustrere, hvor mange der fortsætter i uddannelse, hvor mange, der vandrer ud af uddannelse, og hvor mange, der vandrers ind i uddannelse for hvert år. Illustrationen er vist i bilagstabel 5 for Behandlingsskoleeleverne og i bilagstabel 6 for Gruppe AB.

Fordi andelen, der er i gang med en forberedende uddannelse i 1. år, er relativt høj, kan vi desuden undersøge hvor stor en andel af disse elever, der enten fortsætter i forberedende uddannelse, eller overgår til udvalgte kategorier i 2. år. 7 af de 35 elever, der er i gang med en forberedende uddannelse i 1. år, kan ikke observeres i 2. år, fordi de ikke er nået til 2. år endnu. Derimod kan vi se, at halvdelen af de 28 elever, der er indskrevet i forberedende tilbud i 1. år – og som vi har mulighed for også at observere i 2. år – fortsætter i forberedende uddannelse, mens 5 går på kontanthjælp og resten er enten ikke i uddannelse, går tilbage i grundskolen, skifter over på erhvervsuddannelse eller modtager førtidspension. Dvs. at 50 pct. af eleverne på forberedende uddannelse i 1. år fortsætter på forberedende uddannelse i 2. år.

Den samme øvelse kan gøres for de 35 elever, der er indskrevet på en forberedende uddannelse i 2. år, da vi har mulighed for at observere alle 35 i 3. år og undersøge, om de fortsætter i forberedende tilbud. Det gør sig gældende for 23 af de 35 elever, svarende til to tredjedele af eleverne (66 pct.).

Vi kan desuden kortlægge hvordan den relativt store gruppe, der ikke er i uddannelse i 1. år efter grundskolens afslutning (35,5 pct. svarende til 75 elever), fordeles på udvalgte kategorier i 2. år. Det viser sig, at 14 (23 pct.) ud af de 61 elever, der ikke er i uddannelse i 1. år – og som vi har mulighed for at observere i 2. år - påbegynder en erhvervsfaglig uddannelse. 15 (24,6 pct.) af de 61 elever påbegynder en forberedende uddannelse, og 23 elever (37,7 pct.) kategoriseres som uden for arbejdsstyrken i 2. år. En relativt stor andel af den gruppe af elever fra Behandlingsskolerne, vi ikke kan lokalisere i uddannelsessystemet i 1. år, påbegynder således en forberedende uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse i 2. år, mens en relativt stor andel i 2. år er uden for arbejdsstyrken. Den relativt store gruppe elever, vi ikke kan observere i uddannelsessystemet umiddelbart efter endt grundskole, er således en stor kilde til de forøgelser, vi ser i andelen af elever i forberedende tilbud, andelen på erhvervsuddannelser og andelen uden for arbejdsstyrken i 2. år.

Vendes blikket mod 3., 4. og 5. år ser vi endvidere, at andelen, der går på gymnasiale, erhvervsfaglige og forberedende uddannelser ligger nogenlunde stabilt, mens der sker en forøgelse i andelen af kontanthjælpsmodtagere og andelen, der er i beskæftigelse.

Eleverne i gruppe AB

Tabel 2. Elever fra gruppe AB opdelt efter hvad de laver 1 til 5 år efter endt grundskole. Procent.

	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Gymnasial uddannelse	7,3	6,7	5,5	3,9	1,4
Erhvervsfaglig uddannelse	19,8	23,8	23,4	22,8	17,8
Forberedende uddannelse	11,0	11,2	9,0	5,6	2,4
Videregående uddannelse	0,0	0,0	n<5	1,4	1,4
Grundskole (10. eller 11. klasse)	0,0	1,4	0,8	0,7	n<5
Beskæftiget	0,4	2,1	3,7	5,9	9,6
Kontanthjælpsmodtager	3,4	13,1	27,0	32,7	36,5
Førtidspensionist	0,2	0,7	1,0	1,8	2,8
Arbejdsløs eller sygedagpengemodtager	0,0	0,0	n<5	0,4	1,0
Uden for arbejdsstyrken	14,6	38,2	26,6	22,1	20,3
Ikke i uddannelse	43,3	2,7	3,0	2,5	6,7
Procentgrundlag	2.187	1.895	1.588	1.249	919

Anm.: Markeringen 'n<5' viser, at antal personer i cellen er mindre end fem og at andelen derfor ikke må vises. Tallene er baseret på elever, der har afsluttet grundskolen senest i 2015.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Af tabel 2 kan vi se, at 38,1 pct. af eleverne i gruppe AB samlet set påbegynder en uddannelse lige efter grundskolens afslutning. Heraf påbegynder 7,3 pct. en gymnasial uddannelse, mens 19,8 pct. starter på en erhvervsfaglig uddannelse og 11 pct. starter på en forberedende uddannelse. 43,3 pct. er ikke i uddannelse umiddelbart efter endt grundskole, og 14,6 pct. er uden for arbejdsstyrken. I 2. år ser vi en betragtelig forøgelse i andelen der er uden for arbejdsstyrken (23,6 procentpoint), og vi ser en forøgelse i andelen af kontanthjælpsmodtagere med 9,7 procentpoint. Derudover kan vi observere en 4 procentpoints forøgelse i andelen af elever, der er indskrevet på en erhvervsfaglig uddannelse. I 3., 4. og 5. år efter endt grundskole sker der en forøgelse i andelen af kontanthjælpsmodtagere, og der sker et fald i andelen, der kan karakteriseres som uden for arbejdsstyrken. Samtidig sker der gradvise fald i andelen, der er indskrevet på forberedende uddannelser og en forøgelse i andelen af beskæftigede.

Når vi vender blikket mod de 11 pct. (241 elever), der er indskrevet på forberedende uddannelser umiddelbart efter grundskolens afslutning, kan vi for 207 af disse elever observere, hvad de foretager sig i 2. år. Det viser sig, at 127 elever fortsætter i forberedende uddannelse, mens 38 modtager kontanthjælp, 7 påbegynder en erhvervsuddannelse (ingen i gymnasial uddannelse) og resten fordeler sig ud på de resterende kategorier. I 3. år kan vi observere 178 af de 212 elever, der er indskrevet på forberedende uddannelser i 2. år. 103 elever ud af de 178 fortsætter i 4. år i forberedende uddannelse, 54 modtager kontanthjælp, og resten fordeler sig på de resterende kategorier.

Betrakter vi den store gruppe, der ikke er i uddannelse i 1. år efter endt grundskole viser det sig, at 18,8 pct. påbegynder en erhvervsuddannelse; 8 pct. påbegynder en forberedende uddannelse; 1,8 pct. påbegynder en gymnasial uddannelse; 53,1 pct. falder uden for arbejdsstyrken og 13,3 pct. modtager kontanthjælp.

Status i 5. år efter endt grundskole

Vi kan se på slutstatus i 5. år efter endt grundskole for elever, der er født i 1993-1995, hvis vi samler alle uddannelsesforløb i en samlet uddannelseskategori og de forskellige typer af passiv forsørgelse og ikke i uddannelse i en samlet passiv forsørgelseskategori. Tabel 3 viser fordelingen både for eleverne fra Behandlingsskolerne og eleverne fra gruppe AB.

Tabel 3. Slutstatus i 5. år efter endt grundskole. Procent.

	BS-elever	AB-elever
I		
uddannelsesforløb	28,6	25,0
I beskæftigelse	11,1	10,2
Passiv forsørgelse	60,3	64,8

Anm.: Tallene er baseret på alle elever, der er født i 1993-1995.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Andelene er ikke signifikant forskellige fra hinanden, men det er nærliggende at konkludere, at eleverne fra Behandlingsskolerne klarer sig mindst lige så godt som eleverne fra gruppe AB ift. at være i uddannelsesforløb.

Gennemført uddannelse ud over grundskolen

Det er via registrene muligt at vise den højeste gennemførte uddannelse for eleverne i årene efter endt grundskole. Som udgangspunkt har alle, dvs. 100 pct., grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Som årene går, vil nogen af eleverne gennemføre en anden uddannelse, hvorved de får et højere gennemført uddannelsesniveau. Tabel 4 viser andelen af elever fra Behandlingsskolerne og andelen af elever fra gruppe AB, der har gennemført en sådan uddannelse 4. til 8. år efter endt grundskole.

Tabel 4. Elever, der har gennemført en uddannelse på højere niveau end grundskolen. Procent.

	BS-elever	AB-elever
4. år	5,7	4,6
5. år	9,2	7,9
6. år	19,3	13,4
7. år	23,8	15,5
8. år	n<5	17,4

Anm.: Markeringen 'n<5' viser, at antal personer i cellen er mindre end fem og at andelen derfor ikke må vises. Tallene er baseret på elever, der har afsluttet grundskolen senest i 2015.

Kilde: Beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata.

Datagrundlaget i 7. og 8. år efter endt grundskole er meget spinkelt. Alligevel tegner der sig et billede af, at der er en større andel af eleverne fra Behandlingsskolerne (knap 1 ud af 4), der har gennemført en uddannelse ud over grundskolen, sammenlignet med elever fra gruppe AB (knap 1 ud af 6). Der er dog behov for en opfølgning på denne hypotese om 3-5 år, når der er flere elever, der har afsluttet grundskolen fra en af Behandlingsskolerne og datagrundlaget dermed er større.

Data og fremgangsmåde

Til denne analyse anvender vi de årgange af unge, der har afsluttet grundskolen før skoleåret 2016/2017. Det betyder, at datagrundlaget for beskrivelserne er 211 elever fra Behandlings-skolerne og 2.187 elever fra gruppe AB. Procentandelene er baseret på antal personer, der har haft mulighed for at nå til det pågældende år efter grundskolen, minus personer fra celler med mindre end 5 personer i.

De anvendte data er hentet fra Danmarks Statistiks registerdata. Den primære kilde til oplysningerne er uddannelsesregistret, der placerer eleverne som værende inden for eller uden for uddannelsessystemet. Hvis eleven ikke er inden for uddannelsessystemet, suppleres der med oplysninger om socioøkonomisk klassifikation. SU kan således ikke være en styrende indtægtskilde, hvis ikke der er en registrering med startdato og uddannelseskategori fra uddannelsesregistret.

Elevernes uddannelsesprofil er hentet fra det komprimerede elevregister (KOTRE), hvor variablen for igangværende uddannelse UDD er den primære information, sammen med start- og slutdatoer for den igangværende uddannelse. Da information om tilknytning til uddannelsessystemet er det primære, vil start- og slutdatoerne for en given uddannelse definere, om eleven er i gang med en uddannelse i et givent år, eller om eleven ikke er indskrevet på en uddannelse. De elever, der kan observeres i 1. år på en gymnasial, forberedende eller erhvervsfaglig uddannelse er således elever, der fortsætter i uddannelse i umiddelbar forlængelse af grundskolen. Oplysninger om, hvad eleven laver, hvis han/hun ikke er i gang med uddannelse, kommer fra Danmarks Statistiks socioøkonomiske klassifikation SOCIO13, der dannes ud fra oplysninger om den væsentligste indkomstkilde for personen i året. SOCIO13 definerer derfor, om den unge er i beskæftigelse modtager kontanthjælp eller førtidspension, eller er klassificeret som uden for arbejdsmarkedet. Sidstnævnte kategori dækker over individer, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse og som heller ikke modtager sociale ydelser.

For at sikre enhver borgers anonymitet og opretholde alle forskrevne datafortrolighedspolitikker, både dem for Danmarks Statistik, der opbevarer alle personfølsomme data, og dem for VIVE, der laver analyserne, er alle celler med mindre end fem personer blændet med markeringen 'n<5'. Det betyder eksempelvis, at vi ikke kan vise andelen af elever fra Behandlingsskolerne, der er beskæftiget i 1. år efter endt grundskole, da det drejer sig om mindre end fem elever. Af samme årsag kan det blændede antal elever heller ikke indgå i det samlede procentgrundlag.

Definition af status i årene efter endt grundskole:

Vi har valgt at opdele status i følgende 11 kategorier ud fra viden om uddannelse og viden om hovedindtægtskilde:

Gymnasial uddannelse	alle gymnasiale uddannelser, der er adgangsgivende til videregående uddannelser, STX, HF, HHX, HTX, IB, og enkeltfag på STX og HF niveau
Erhvervsfaglig uddannelse	alle erhvervsuddannelser, EUD, EUX og produktionsskolebaseret erhvervsuddannelse (PBE).
Forberedende uddannelse	STU, EGU, produktionsskole og andre typer af forberedende uddannelser
Videregående uddannelse	Alle korte, mellemlange og lange videregående uddannelser
Grundskole	10. eller 11. klasse i grundskolen. I 2. år observerer vi nogle få personer, der er i gang med grundskolens 10. eller 11. klasse. Det er personer, som har påbegyndt en gymnasial, erhvervsfaglig eller forberedende uddannelse for

	derefter at returnere til et opkvalificerende år i grundskolens 10. eller 11. klasse.
Beskæftiget	defineret ud fra at hovedindtægtskilden i året er lønindkomst
Kontanthjælpsmodtager	defineret ud fra at hovedindtægtskilden i året er kontanthjælp
Førtidspensionist	defineret ud fra at hovedindtægtskilden i året er førtidspension
Arbejdsløs eller sygedagpengemodtager	defineret ud fra at hovedindtægtskilden i året er arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge
Uden for arbejdsstyrken	defineret ud fra at der ikke er en hovedindtægtskilde i året – oftest står personen uden for arbejdsmarkedet og forsørges derfor af andre (oftest forældrene, når der er tale om unge lige efter endt grundskole). De unge kan tildeles denne kategori fra de er 15 år.
Ikke i uddannelse	Den store gruppe, som står til at være 'ikke i uddannelse', skyldes i 1. år manglende information om, hvad de unge reelt laver i første halvår efter endt grundskole (dvs. sidste halvår af det år, hvor de går ud af grundskolen til sommerferien). De unge er ikke påbegyndt en ungdomsuddannelse ifølge uddannelsesregisteret. Idet de fleste har gået i grundskole over halvdelen af kalenderåret (fra januar til endt grundskole slut juni), kategoriseres de som grundskoleelever i det register, der angiver deres socioøkonomiske klassifikation, der følger kalenderåret fra januar til januar. Fordi den "studerende"-kategori, vi kan lokalisere i dette register, refererer til deres grundskoleuddannelse, har vi ikke mulighed for at vide, hvad de unge reelt laver i 1. år efter endt grundskole. Det eneste, vi er sikre på, er, at de ikke er i uddannelse, fordi de ikke har nogen startdato på et uddannelsesforløb. Fra 2. år og frem placeres individer i denne kategori, hvis de er kategoriseret som studerende i registret, der angiver deres socioøkonomiske klassifikation, men at dette ikke kan bekræftes med en startdato og en uddannelseskategori i uddannelsesregistret.

Bilag

Bilagstabel 1. Elever fra Behandlingsskolerne opdelt efter hvad de laver 1 til 5 år efter endt grundskole. Antal.

	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Gymnasial uddannelse	24	17	12	9	n<5
Erhvervsfaglig uddannelse	35	36	30	19	13
Forberedende uddannelse	35	35	28	20	n<5
Videregående uddannelse	0	0	0	n<5	n<5
Grundskole	0	6	n<5	0	0
Beskæftiget	n<5	n<5	5	6	7
Kontanthjælpsmodtager	9	19	27	22	21
Førtidspensionist	0	n<5	n<5	n<5	n<5
Arbejdsløs eller					
sygedagpengemodtager	0	0	0	0	n<5
Uden for arbejdsstyrken	33	43	28	17	15
Ikke i uddannelse	75	9	5	6	6
Procentgrundlag	211	165	135	99	62

Bilagstabel 2. Antal elever fra Behandlingsskolerne i 1. til 5. år efter endt grundskole opdelt efter fødselsår.

	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Årgang 1993	25	23	24	24	20
Årgang 1994	32	31	30	28	21
Årgang 1995	31	31	30	26	15
Årgang 1996	33	32	30	16	5
Årgang 1997	30	25	17	n<5	n<5
Årgang 1998	25	13	n<5	0	0
Årgang 1999	35	10	n<5	n<5	0

Bilagstabel 3. Elever fra gruppe AB opdelt efter hvad de laver 1 til 5 år efter endt grundskole. Antal.

	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Gymnasial uddannelse	159	127	88	49	13
Erhvervsfaglig uddannelse	432	451	371	285	164
Forberedende uddannelse	241	213	143	70	22
Videregående uddannelse	0	0	n<5	18	13
Grundskole	0	26	13	9	n<5
Beskæftiget	9	40	59	74	88
Kontanthjælpsmodtager	75	249	428	409	335
Førtidspensionist	5	13	16	23	26
Arbejdsløs eller					
sygedagpengemodtager	0	0	n<5	5	9
Uden for arbejdsstyrken	319	724	422	276	187
Ikke i uddannelse	947	52	48	31	62

Procentgrundlag	2.187	1.895	1.588	1.249	919
Bilagstabel 4. Antal elever fra Gruppe AB i 1. til 5. år efter endt grundskole opdelt efter fødselsår.					
	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Årgang 1993	358	357	354	355	347
Årgang 1994	359	358	354	346	317
Årgang 1995	345	345	343	310	195
Årgang 1996	337	331	308	184	51
Årgang 1997	325	300	183	45	6
Årgang 1998	307	166	40	8	n<5
Årgang 1999	156	38	6	n<5	0

Bilagstabel 5 viser, hvordan de 230 Behandlingsskoleelever fordeler sig i 1., 2., 3., 4. og 5. år efter endt grundskole på 2 statuskategorier: henholdsvis uddannelse eller andet. Uddannelse dækker over grundskole samt gymnasiale, erhvervsfaglige, forberedende og videregående uddannelser. Andet-kategorien dækker over de resterende 6 kategorier. Figuren viser også hvordan de unge, inden for hver statuskategori i år 2, er fordelt i år 1, samt hvordan de unge, inden for hver statuskategori i år 3, er fordelt i år 2 osv.

Bilagstabel 5. Behandlingsskoleelevers veje gennem systemet i 1., 2., 3., 4. og 5. år efter endt grundskole.

Status år 0	Grundskoleuddannelse, 230 Behandlingsskoleelever		
Status år 1	Uddannelse	Andet	Ikke observerbare
I alt i status år 1:	94 unge	117 unge	19 unge
Status år 2	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 54	UD: 17	UD: 23
	A: 40	A: 54	A: 23
	IO: 0	IO: 0	IO: 19
I alt i status år 2:	94 unge	71 unge	65 unge
Status år 3	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 52	UD: 23	UD: 19
	A: 18	A: 42	A: 11
	IO: 0	IO: 0	IO: 65
I alt i status år 3:	70 unge	65 unge	95 unge
Status år 4	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 36	UD: 20	UD: 14
	A: 12	A: 31	A: 22
	IO: 0	IO: 0	IO: 95
I alt i status år 4:	48 unge	51 unge	131 unge
Status år 5	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 8	UD: 21	UD: 19
	A: 5	A: 28	A: 18
	IO: 0	IO: 0	IO: 131
I alt i status år 5:	13 unge	49 unge	168 unge

Læsevejledning:

I år 2 er der i alt 94 unge, der er i uddannelse. De består af 54 unge, der var i uddannelse i år 1, samt 40 unge, der var i 'Andet'-kategorien i år 1, men som nu er rykket over i uddannelses-kategorien. Samtidig har vi 65 unge, der ikke er observerbare i år 2. Det er unge, der ikke kan observeres længere frem end 1 år efter endt grundskole. Den gruppe består af 23 unge, der var i uddannelse i år 1, 23 unge, der var i 'Andet'-kategorien og 19 unge, der allerede i år 1 ikke kunne observeres.

Tilsvarende viser bilagstabel 6 Gruppe ABs veje gennem systemet.

Bilagsfigur 6. Gruppe ABs veje gennem systemet i 1., 2., 3., 4. og 5. år efter endt grundskole.

Status år 0	Grundskoleuddannelse, 2,360 elever fra Gruppe AB		
Status år 1	Uddannelse	Andet	Ikke observerbare
I alt i status år 1:	832 unge	1.355 unge	173 unge
Status år 2	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 515	UD: 216	UD: 101
	A: 302	A: 862	A: 191
	IO: 0	IO: 0	IO: 173
I alt i status år 2:	817 unge	1.078 unge	465 unge
Status år 3	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 438	UD: 252	UD: 127
	A: 177	A: 721	A: 180
	IO: 0	IO: 0	IO: 465
I alt i status år 3:	615 unge	973 unge	772 unge
Status år 4	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 308	UD: 204	UD: 103
	A: 123	A: 614	A: 236
	IO: 0	IO: 0	IO: 772
I alt i status år 4:	431 unge	818 unge	1.111 unge
Status år 5	Uddannelse (UD)	Andet (A)	Ikke observerbare (IO)
Status fra året før:	UD: 127	UD: 202	UD: 102
	A: 85	A: 505	A: 228
	IO: 0	IO: 0	IO: 1.111
I alt i status år 5:	212 unge	707 unge	1.441 unge